

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

FAKULTA BIOMEDICÍNSKÉHO INŽENÝRSTVÍ
Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva

**Dezinformační aktivity spojené
s pandemií SARS – Cov2 v České
republice**

**Disinformation activities associated with
the SARS - Cov2 pandemic in the Czech
Republic**

Diplomová práce

Studijní program: Civilní nouzové plánování

Autor diplomové práce: Bc. David Princ

Vedoucí diplomové práce: doc. PhDr. Barbora Vegrichtová, Ph.D., MBA

Kladno 2024

Zadání práce - Předmětem diplomové práce bude problematika dezinformačních aktivit spojených s pandemií SARS-Cov2 v České republice. V teoretické části práce bude provedena deskripce dezinformačních aktivit souvisejících s celosvětovou pandemií SARS-Cov2. V praktické části bude rozebráno 5-7 vybraných dezinformačních aktivit z hlediska jejich zdrojů, ideologických kontextů, použitých narativů a vizuálního provedení. Následně bude provedena obsahová a tematická analýza za využití práce s informacemi (Open Source Intelligence), odborných zpráv reflektujících předmětová témata multikriteriálního přístupu. Součástí analýzy bude provedení hierarchizace dezinformačních aktivit z hlediska rizikového potenciálu a frekvence šíření. V závěru budou zformulována doporučení pro prevenci šíření těchto teorií a návrhy pro pedagogickou a bezpečnostní praxi.

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci s názvem Dezinformační aktivity spojené s pandemií SARS-Cov2 v České republice vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů, které uvádím v seznamu bibliografických odkazů.

Nemám závažný důvod proti užití tohoto školního díla ve smyslu § 60 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

V Praze dne 14.05.2024

.....
Bc. David Princ

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych poděkoval doc., Ph.Dr. Barboře Vegrachtové Ph.D., MBA za velmi ochotné a kvalitní vedení mé diplomové práce. Dále bych rád poděkoval své partnerce, která mi byla po celou dobu velkou oporou a motivací ke zpracování mé diplomové práce.

ABSTRAKT

Tato práce je rozdělena na dvě hlavní části a to teoretickou a praktickou. V první teoretické části se práce zabývá dezinformací hlavně z obecné roviny. To znamená že, jsou zde rozvedeny základní pojmy z oblasti dezinformační problematiky. Těmito pojmy jsou dezinformace, misinformace, malinformace, hoax a fake-news. Dále se práce v teoretické části zabývá problematikou dezinformačních webů, této části jsou popsány hlavní dezinformační weby v ČR. V další části se obdobně práce zaměřuje na dezinformační narativy. Vyzdvihuje zde nejčastěji využívané narativy v době pandemie covid-19. Dále se zabývá osobností dezinformátora jako takového a na závěr této části představuje určitá doporučení, která by mohla předejít tomu, aby lidé podléhali dezinformacím.

V praktické části práce zaměřuje na již vybrané příklady dezinformačních aktivit. Jako aktivity jsou vybrány osobnosti a iniciativy české dezinformační scény, které vždy nějakým způsobem ovlivnili vývoj situace ve společnosti, nebo se „zapsali do historie“. Vybrané dezinformační aktivity, které budou zanalyzovány a vyhodnoceny jsou Jana Peterková, Chcípl pes, Demonstrace na Staroměstském náměstí ze dne 18. 10. 2020, Pavel Zítka, Tomáš Čermák a Patrik Tušl, Jana Zwyrtek Hamplová. Pokaždé je daná aktivita popsána rozebrána pomocí analýzy a na konci subjektivně vyhodnocena. Celkem bylo vybráno sedm různých aktivit. V této části práce využívá práci s otevřenými zdroji.

V kapitole Prevence šíření dezinformace se práce zabývá nástroji využitelnými pro boj s dezinformacemi a institucemi které se na boj s dezinformacemi zaměřují.

V Závěru provedu vyhodnocení celé problematiky diplomové práce znovu a do větší hloubky vyhodnotím rizikovost jednotlivých dezinformačních aktivit, jimiž se v diplomové práci zabírám. Na konec zaujmu stanovisko a případně zvolím nějaký postup řešení jak předcházet či účinně působit proti dezinformacím v České republice.

Klíčová slova

Dezinformace; Dezinformační web; Dezinformační narativ; Dezinformátor;
Pandemie; Covid-19;

ABSTRACT

This thesis is divided into two main parts, theoretical and practical. In the first theoretical part, the thesis deals with misinformation mainly from a general level. This means that the basic concepts of disinformation are elaborated. These concepts are disinformation, misinformation, malinformation, hoax and fake-news. Furthermore, the theoretical part of the thesis deals with the issue of disinformation websites, this part describes the main disinformation websites in the Czech Republic. In the next part, the thesis similarly focuses on disinformation narratives. It highlights the most frequently used narratives in the time of the covid-19 pandemic. It also deals with the personality of the disinformers as such and at the end of this part, it presents some recommendations that could prevent people from succumbing to disinformation.

The practical part of the thesis focuses on already selected examples of disinformation activities. The activities are selected as personalities and initiatives of the Czech disinformation scene that have always in some way influenced the development of the situation in society or have “made history”. The selected disinformation activities that will be analysed and evaluated are Jana Peterková, Chcípl pes, Demonstration on the Old Town Square on 18 October 2020, Pavel Zítko, Tomáš Čermák and Patrik Tušl, Jana Zwyrtek Hamplová. Each time the given activity is described by analysis and at the end subjectively evaluated. In total, six different activities were selected. This part of the thesis uses open source work.

In the chapter Preventing the spread of misinformation I will discuss the tools used to fight disinformation and the institutions that focus on fighting disinformation.

In the Conclusion, I will re-evaluate the whole thesis topic and assess in more depth the risk of the different disinformation activities that I address in the thesis. Finally, I will take a position and if necessary, I will choose a course of action to prevent or effectively counteract disinformation in the Czech Republic.

Keywords

Disinformation; Disinformation website; Disinformation narrative; Disinformer; Pandemic; Covid-19;

Obsah

1. Úvod.....	11
2. Cíl práce	13
3. Teoretická část.....	15
3.1. Definice pojmů.....	15
3.2. Nástroje šíření dezinformací	19
3.2.1. Dezinformační weby	19
3.2.2. Sociální sítě	21
3.2.3. Řetězové e-maily	22
3.3. Rizika spojená s šířením dezinformací	23
3.4. Tradiční profil dezinformátora.....	25
3.5. Dezinformační aktivity spojené s pandemií covid-19.....	27
3.5.1. Přehled a vývoj dezinformační scény během pandemie covid-19	27
3.5.2. Rozdělení dezinformací šířených během pandemie covid-19 ..	31
3.5.3. Vybrané dezinformační narativy spojené s covid-19.....	34
4. Praktická část	39
4.1. Metodika	39
4.2. Jana Peterková	41
4.3. Iniciativa Chcípl pes.....	46
4.4. Jakub Olbert.....	49
4.5. Jiří Janeček	49

4.6.	Demonstrace 18. října 2020 na Staroměstském náměstí	50
4.7.	Pavel Zítko	52
4.8.	Tomáš Čermák a Patrik Tušl.....	54
4.9.	Jana Zwyrtek Hamplová.....	55
4.10.	Zdravé Fórum.....	57
5.	Výsledky	60
6.	Diskuze	62
6.1.	Možné nástroje využitelné pro boj proti šíření dezinformací	62
6.2.	Iniciativy proti šíření dezinformací v ČR	64
6.3.	Problematika blokování dezinformačních webů	66
7.	Závěr	69
8.	Seznam použité literatury a zdrojů	73
9.	Seznam příloh.....	78

1. Úvod

Žijeme v době informačního přesytení, kdy je pro běžného člověka stále obtížnější rozeznat pravdu od manipulace a lži. Do značné míry mohou za tento stav sociální sítě, především pak Facebook, které se v současnosti staly dominantními informačními zdroji. Tradiční média již v dnešní době nemají takovou roli, jako v minulosti, kdy byla považována za hlídacího psa demokracie. Problém však spočívá v tom, že na rozdíl od tradičních médií, která mají povinnost ctít určitá pravidla seriózní žurnalistiky a nesou odpovědnost za publikovaný obsah, sociální sítě fungují bez jakékoliv relevantní kontroly z hlediska jejich obsahu. Předkládají svým konzumentům informace, které odpovídají preferencím jejich uživatelů.

Digitálně propojený svět umožnil mnohem snazší sdílení informací, což přináší značné výhody z hlediska dostupnosti informací široké veřejnosti, na druhou stranu však s sebou tento vývoj přinesl četná rizika. Dezinformace neboli záměrné šíření a tvorba nepravdivých nebo zavádějících informací nejsou novým jevem. Anonymita a dosah internetu však dezinformace do značné míry posílil.

Dezinformace se v dnešní době vyskytují primárně v on-line prostředí a šíří se především prostřednictvím dezinformačních webů, sociálních sítí a řetězových e-mailů. Vzhledem k otevřenému a zároveň anonymnímu charakteru těchto platforem je regulace jejich činnosti velmi problematická. V demokratické společnosti je velmi obtížné s dezinformacemi bojovat. Pokud se však společnost do budoucna nenaučí, jak se proti škodlivému působení dezinformací bránit, může se stát, že bude zcela odtržena od svého reálného světa a ocitne se ve světě deepfakes.

Od začátku výskytu onemocnění covid-19 v České republice postupně klesala důvěra obyvatelstva ve vládu a její opatření proti šíření nákazy. Tato rostoucí nedůvěra představovala živnou půdu pro šíření dezinformací v souvislosti s pandemií covid-19. S prohlubující se krizí lidé tento typ dezinformací vyhledávali stále častěji a byli zároveň i náchylnější jim uvěřit. Dá se tedy říci, že dezinformace šířící se během pandemie covid-19 prohloubily nedůvěru ve stát a mohly se díky tomu rozšířit i mezi ty vrstvy obyvatelstva, které by za běžných okolností dezinformace nezasáhly. Riziko představovaly především ty dezinformační narativy, které byly způsobilé významně poškodit úsilí státu se vypořádat s pandemií covid-19 a to např. dezinformace o škodlivosti očkování či testování.

Dezinformace v souvislosti s covid-19 se od počátku výskytu viru v ČR vyvíjely. Zatímco na počátku se objevovaly články zpochybňující existenci viru nebo jeho původ, postupem času se mezi dezinformační narativy zařadilo zpochybňování účinnosti roušek či jiných opatření, průběhu testování, zveřejňování údajů o počtech nakažených hospitalizovaných a zemřelých či dezinformace týkající se vakcín nebo aplikace eRouška.

2. Cíl práce

Cíle této diplomové práce vychází z obecného zadání diplomové práce definovaných vedoucí práce. Vytyčenými cíli práce jsou v první řadě deskripce a analýza vybraných dezinformačních aktivit, včetně zformulování preventivních opatření v boji proti dezinformacím. Primárním cílem je deskripce problematiky dezinformací, včetně definice základních pojmů spojených s tímto fenoménem. Dále si tato práce klade za cíl formulaci a popis kanálů a způsobů, jimiž nejčastěji dochází k problematickému šíření dezinformací. Na tomto místě práce uvádí dezinformační weby, sociální sítě a řetězové e-maily jako tři nejdůležitější a nejvyužívanější kanály šíření dezinformací v době pandemie covid-19. Dále se práce zabývá popisem nejvýznamnějších rizik spojených s šířením dezinformací, mimo jiné se zaměřením na typický profil dezinformátora sestavený na základě nejčastěji se objevujících rysů, jež vykazují osoby vystupující nejvýrazněji na české dezinformační scéně. Tato část vychází především z informací, které jsou volně dostupně v otevřených zdrojích, zejm. pak na osobních profilech na sociálních sítích těchto osob. V neposlední řadě se bude tato práce zabývat konkrétními příklady dezinformačních aktivit, které se objevily v českém prostředí v době pandemie covid-19. Součástí toho bude mimo jiné uvedení nejfrekventovanějších dezinformačních narativů, jež se objevovaly ve zkoumaném období v českém veřejném prostoru, a to včetně jejich analogie ze zahraničí. Výše uvedené cíle si tato práce stanovuje splnit v teoretické části.

V praktické části si tato práce klade za cíl provedení komparace konkrétních příkladů dezinformačních aktivit reprezentovaných nejvýraznějšími představiteli české dezinformační scény aktivními v období pandemie covid-19 v České republice. Tato analýza vychází z empirického monitoringu

dezinformační produkce těchto jedinců či skupin, a to za využití metody Open Source (práce s otevřenými zdroji). Součástí této analýzy bude mimo jiné zhodnocení dopadu aktivit vybraných jedinců na veřejné mínění, přičemž jedním z ukazatelů tohoto faktu, jež bude brán v úvahu, bude úroveň sledovanosti daného aktéra na sociálních sítích, dále pak trasování použitých narativů či komparace jimi využívaných nástrojů k šíření dezinformací. Z dlouhodobého monitoringu dané problematiky v otevřených zdrojích se jako nejvýznamnější představitelé české dezinformační aktivity v období pandemie covid-19 vyprofilovali tyto aktéři: Jana Peterková, Inicativa Chcípl pes, Pavel Zítka, Tomáš Čermák, Patrik Tušl, Jana Zwyrtek Hamplová, spolek HON a spolek Zdravé fórum. Zvláštní kapitolou, kterou se bude práce zabývat, bude demonstrace, jež proběhla dne 18. října 2020 na Staroměstském náměstí, a to z toho důvodu, že se jednalo o bezprecedentní situaci, jež byla výsledkem eskalace dezinformační vlny zneužitá skupinou reprezentující extremistickou ideologii.

Poslední část této práce si klade za cíl zodpovědět na tyto předem stanovené výzkumné otázky: 1) Jaké jsou možnosti a nástroje využitelné k prevenci šíření dezinformací? 2) Je blokování dezinformačních webů vhodný nástroj k prevenci šíření dezinformací? Tato kapitola si klade za cíl uvést existující i možné nástroje, kterými stát potažmo široká veřejnost disponuje v rámci prevence a boji proti šíření dezinformací. Součástí diskuze pak bude úvaha o problematice blokace dezinformačních webů a případných negativních jevů s ní spojených.

3. Teoretická část

V teoretické části bude pojednáno obecně o problematice dezinformací, nejvýznamnějších kanálech, prostřednictvím kterých dochází k šíření dezinformací, a dále dopadech šíření dezinformací na společenskou soudržnost, bezpečnost a veřejný pořádek. Druhá část kapitoly nastiňuje vývoj dezinformačních aktivit v souvislosti s pandemií covid-19 a dále přináší přehled nejvýznamnějších dezinformačních narativů, které se v daném období objevovaly ve veřejném informačním prostoru.

3.1. Definice pojmů

Pojem dezinformace je v současné době hojně skloňován, ať už politickými představiteli či novináři, kteří se aktuálně problematikou dezinformací a hrozbě spojené s šířením dezinformací zabývají ve vyšší míře, než tomu bylo v minulosti. Často však dochází k jeho chybnému použití a záměně za jiné podobné výrazy, ať už se jedná o pojmy fake news, misinformace, konspirační teorie či propaganda.

Dezinformace

Existuje široké množství definic pojmu dezinformace, z nichž nejjednodušší popisuje dezinformaci jako nepravdivou informaci záměrně šířenou za účelem oklamání. Širší definici pojmu dezinformace pak přináší ministerstvo vnitra, které dezinformace pojímá jako záměrně šířené nepravdivé informace, obzvláště pak státními aktéry nebo jejich odnožemi vůči cizímu státu nebo vůči médiím, s cílem ovlivnit rozhodování nebo názory těch, kteří je přijímají. Někdy je cílem

dezinformací jen zpochybnit zavedený způsob informování o určitých tématech a zpochybnit původní informace předstíráním, že existuje alternativní pravda a ostatní skutečnost zastírají či cenzurují. [1]

K pojetí dezinformace se různé instituce na úrovni státu či na úrovni mezinárodního společenství staví různým způsobem. Např. EU nepovažuje za dezinformace komentáře, které se jako vyhraněné jasně identifikují. [2]

Misinformace

Často bývá jako dezinformace označována nepravdivá informace, která se však od výše uvedené dezinformace v některých parametrech zásadně liší, a proto se správně označuje jako misinformace. Misinformace je chybná, nepravdivá informace, avšak vzniklá neúmyslně. Může jít například o chybu, překlep, nedorozumění často např. ve sdělovacích prostředcích, kdy je korektní postup seriózního média informaci opravit a omluvit se za ni.

Do definice misinformace spadá i situace, kdy někdo v dobré víře sdílí dezinformaci a jakmile si to uvědomí, či je na to upozorněn, tuto dezinformaci opraví či odstraní. Touto optikou tedy nelze považovat za dezinformační médium žádné médium, které občas publikuje chybnou či nepravdivou informaci. Podstatné je, zda se za chybu omluví a bezprostředně ji opraví.

Malinformace

Dalším typem chybné informace je tzv. malinformace. Malinformace je informace sice pravdivá, ale cíleně šířená za účelem někoho poškodit. Může jít např. o zveřejnění osobních kompromitujících materiálů, které mají diskreditovat konkrétní osobu.

Zjednodušeně řečeno představuje dezinformace kombinaci misinformace a malinformace. Je chybná, zároveň úmyslná a šířená s úmyslem někoho poškodit, obelhat či dosáhnout vlastních cílů.

Hoax

Pojem hoax označuje poplašnou zprávu, nevyžádanou klamavou informaci, která je formulována tak, aby způsobila bezmyšlenkovité přijetí a další rozesílání v prostředí internetu (např. e-mailem, sdílením na sociálních sítích). Hoax používá některé klamavé techniky jako mystifikace, polopravda, lež, které však její adresát často kvůli emocionálnímu náboji zprávy často nedokáže identifikovat. Obvykle hoax varuje před údajným nebezpečím či prosí o pomoc a vyzývá k co nejrychlejšímu sdílení zprávy.

Příklad hoaxu:

“Oficiální zpráva z banky: Jakmile se ocitnete v kritické situaci a musíte pod nátlakem násilníka vybrat peníze z bankomatu, zadejte svůj PIN opačně: to je od konce - např. máte-li např. PIN 1234, zadejte 4321. Bankomat vám peníze i tak vydá, ale současně přivolá policii, která vám přijde na pomoc. Tato zpráva byla před nedávnem vysílána i v televizi, protože málo lidí využívalo tuto skutečnost, protože o tom nevěděli. Přepošlete toto, co nejvíce lidem.”[3]

Fake news

Pojem fake news (česky falešné zprávy) představuje žurnalistický styl typický pro bulvární či neseriózní média. Fake news úmyslně šíří dezinformace a hoaxy s cílem manipulovat s příjemcem této zprávy. Doménou fake news jsou v současné době primárně dezinformační weby a sociální sítě.

Každá fake news musí být uvěřitelná, a proto se musí částečně zakládat na důvěryhodných informacích. Na podobném principu se zakládá i tzv. městská legenda (urban legend), která ale na rozdíl od fake news má za cíl pobavit a nikoliv manipulovat s adresátem informace. Fake news většinou nesou výrazný emoční náboj a mají bulvární charakter. [4,5]

Pojem fake news bývá často zaměňována za pojem dezinformace. Zjednodušeně řečeno se dá říci, že dezinformace je základní stavební jednotka fake news.

Příklad fake news:

Dne 18. listopadu 2014, bezprostředně po demonstraci proti prezidentu Miloši Zemanovi na Národní třídě, publikoval dezinformační server aeronet.cz, který pravidelně šíří ruskou propagandu, článek ve kterém jeho autor uvedl: "Víme, kdo organizoval rozdávání červených karet proti Zemanovi! Důkaz o bezprecedentním vměšování se amerického velvyslanectví do vnitřních záležitostí republiky. Američané organizují demonstrace skrze své bývalé vyškolené zaměstnance!". Aeronet se přitom opíral o sérii diskutabilních "důkazů", jako např. analýzu fotografie dívky, která červené karty rozdávala a která byla údajně bývalou zaměstnankyní americké ambasády v Praze. [6]

Ačkoliv se může zdát, že problematika dezinformací a hledání způsobů, jak negativním dopadům šíření dezinformací čelit, je trendem posledních let, dezinformace byly součástí politického soupeření již v historii. Dezinformace byly a jsou využívány zejména ve válečných konfliktech nebo v rámci špionážních her zpravodajských služeb. Nezřídka jsou dezinformace šířeny také v politickém boji s cílem oslabit politického soupeře.

Příkladem úmyslně šířené dezinformace je např. zpráva o úmrtí studenta Martina Šmída během sametové revoluce v roce 1989. Tuto zprávu, že při večerním policejním zásahu proti studentské demonstraci 17. listopadu 1989 Martin Šmíd zemřel, přinesla vrátná na vysokoškolských kolejích Drahomíra Dražská, a to ze vzteku, když v nemocnici čekala na ošetření zranění, jež utrpěla během zákroku. Příběh se stal předmětem konspiračních teorií, podle kterých byla celá akce provokací Státní bezpečnosti, která měla údajně Dražskou k šíření dezinformace instruovat. Jisté je, že zveřejnění zprávy o smrti studenta vyvolalo ve společnosti velké pohoršení a přispělo k pádu komunistického režimu v Československu.

3.2. Nástroje šíření dezinformací

Vzhledem k tomu, že současná společnost čerpá většinu informací z prostředí internetu, rovněž dezinformace se v dnešní době vyskytují primárně v on-line prostředí. Jejich šíření probíhá především prostřednictvím dezinformačních webů, sociálních sítí a řetězových e-mailů.

3.2.1. Dezinformační weby

Dezinformační weby představují nejčastější zdroj dezinformací. Jedná se o webové portály, které se tváří jako standardní zpravodajské portály, ale záměrně a opakovaně používají nereserózní redakční postupy, které jsou přinejmenším v ostrém kontrastu se základními principy seriózní žurnalistiky. Pravidelně se dopouští lživé manipulace s mediálním obsahem a často šíří antisemitské, rasistické, islamofobní a xenofobní narativy.

Motivací pro provoz dezinformačních webu nejsou jen ideologické postoje jejich autorů, ale také peníze. Weby fungují na principu “pay per click”, což znamená, že za každý zhlédnutý článek, v němž se zobrazí reklama, dostane majitel webu zapláceno. Přirozeně tak má zájem na tom, aby maximalizoval svůj příjem, a proto publikuje obsah, který má největší potenciál zaujmout. K tomu využívá různé manipulativní techniky, díky kterým vyvolává u čtenářů emoce.

Dezinformační weby můžeme zařadit do kategorie tzv. alternativní mediální scény, jež představuje opačný protipól vůči tradičním mainstreamovým médiím. Alternativní média prezentují vlastní či převzatý tendenčně zmanipulovaný či přímo lživý obsah jako “alternativní pohled” na aktuální dění. Je však potřeba upřesnit, že alternativní média představují širší kategorii, jež vedle tradičních dezinformačních médií, zahrnuje i média, která nelze jednoznačně definovat jako dezinformační, ale která přesto využívají některé manipulativní techniky a neseriózní novinářské postupy, které jsou v konečném důsledku zdrojem dezinformací a které přispívají k šíření fake news ve veřejném informačním prostoru. Příkladem toho je zpravodajský portál Parlamentní listy, coby nejvýznamnější aktér současné alternativní mediální scény z pohledu návštěvnosti a vysoké důvěry veřejnosti.

Ačkoliv se portfolio dezinformačních webů kontinuálně rozšiřuje o nová aktuální témata, spojuje je několik tradičních dezinformačních narativů, které kontinuálně prochází jejich tvorbou. Jedná se např. o kritiku vlády, členství v EU a NATO a negativní postoj vůči USA. Je patrné, že tematické zaměření produkce většiny dezinformačních webů je tak dlouhodobě v souladu se zájmy Ruska.

Dá se říci, že česká dezinformační scéna je decentralizovaná a dezinformace se snaží šířit převážně vzájemným přebíráním a sdílením s cílem zvýšit jejich dosah

mezi širší publikum. Cílí přitom zejména na osoby ve zhoršené životní situaci a na nespokojené a frustrované jedince, kteří jsou vůči manipulaci náchylnější.

Řada provozovatelů dezinformačních webů si je vědoma, že se svými aktivitami pohybují na hraně zákona a proto své dezinformační weby provozují anonymně. Dezinformační platformy mají často netransparentní financování i vlastnictví, kdy nelze dohledat konkrétní osoby stojící za provozem daného dezinformačního média.

Dezinformační weby tvoří z velké části propojený ekosystém, kdy dochází k přejímání a publikování článků na několika webech, případně existují autoři, kteří se zapojují do produkce několika webů. Posoudit význam konkrétního dezinformačního webu je velmi obtížné s ohledem na jednotlivá kritéria, jakou jsou návštěvnost, čas strávený na webové stránce, počet interakcí na stránce, počet článků na webu apod.

Na české dezinformační scéně je aktivní značný počet dezinformačních webů. Přehled některých z nich včetně údajů ohledně návštěvnosti v letech 2019 – 2022 je součástí příloh (příloha č. 1).

3.2.2. Sociální sítě

Vedle dezinformačních webů jsou primárním prostorem pro šíření dezinformací dále sociální sítě, zejm. Facebook. Představují efektivní nástroj šíření dezinformací, jež často pramení z produkce dezinformačních webů. Díky použití algoritmů hrají sociální sítě klíčovou roli v rozšiřování a zveličování dezinformací. Často jsou k dezinformačnímu médiu za účelem zvýšení jeho

dosahu přidružený stránky na Facebooku, které umožňují rozsáhlejší šíření dezinformačního obsahu mezi širší část publika, zejm. pak v dezinformačních skupinách na Facebooku.

Lze předpokládat, že v průběhu pandemie covid-19 došlo ke zvýšení pronikání dezinformací k širší společnosti zejména prostřednictvím sociálních sítí. To bylo dáno mimo jiné i tím, že značná část populace byla vlivem protipandemických opatření nucena zůstat doma a ve zvýšené míře trávit čas v internetovém prostoru a právě na sociálních sítích. Svůj vliv na to měla i celospolečenská nálada a pocit strachu a nejistoty, která lidi nutila dohledávat na internetu potřebné informace. S ohledem na současný trend využití sociálních sítí jako jednoho z hlavních zdrojů informací pro značnou část populace, není divu, že se v tomto období dezinformace přiblížily k mnohem širší části společnosti, než tomu bylo dříve, kdy byla jejich konzumenty spíše okrajová úzce vyhraněná část společnosti.[9]

3.2.3. Řetězové e-mail

Řetězové e-mail představují vedle sociálních sítí další nástroj k šíření dezinformací mezi co nejširší publikum. Jedná se o hromadně preposílané zprávy, obsahující často dezinformace, hoaxy či propagandu, které se šíří prostřednictvím soukromé internetové komunikace. Fungují na principu sněhové koule jako obdoba sociálních sítí. Klíčovou vlastností, jež řetězovému e-mailu dodává v očích jeho adresáta validitu, je spojitost s konkrétní osobou odesílatele, jež sdělení dodává charakter osobního doporučení. Řetězovými e-mail jsou nejčastěji zasaženi uživatelé internetu ve vyšším věku s nižší

internetovou gramotností a nízkými uživatelskými dovednostmi, jež jsou navíc často mimo věkovou skupinu využívající standardní sociální sítě. Tvůrci dezinformací vyzívají k přeposlání řetězového e-mailu s apelováním na urgentnost, typicky slovy “rychle sdílejte, než to smažou”. U řetězových e-mailů bývá často podceňován jejich dosah. Ten se přitom často počítá v desítkách tisíc lidí, což je srovnatelné s dosahem celostátního tištěného deníku střední velikosti (např. Lidové noviny).[7]

Podle výzkumu Starci na netu realizovaného společností Seznam.cz a Centrem prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, jsou nejaktivnějšími šířiteli e-mailového spamu v podobě řetězových e-mailů senioři ve věku nad 65 let. V řadě případů si senioři informace, které sami šíří, vůbec neověří, protože důvěřují autoritě, která jim e-mail poslala. Tou mohou být jejich kamarádi, bývalí spolužáci či kolegové. Z toho vyplývá, že starší uživatelé internetu jsou v tomto směru náchylnější k ovlivňování a manipulaci prostřednictvím dezinformací, jež následně sami pomáhají aktivně šířit. [8]

V období pandemie covid-19 se řetězové e-maily šířily v ještě větší míře než je tomu za normální situace. Obsahovaly typické dezinformační narativy, které se objevovaly v tehdejší produkci dezinformačních webů následně amplifikované příspěvky a sdílením na sociálních sítích. Svým zacílením právě na starší generace přitom za účelem šíření dezinformací mezi co nejširší část společnosti suplovaly právě dosah, který měly mezi mladšími generacemi sociální sítě.

3.3. Rizika spojena s šířením dezinformací

Podle Zprávy o extremismu a předsudečné nenávisti Ministerstva vnitra za rok 2022 představují dezinformace rizikový fenomén, který může vést k radikalizaci společnosti. Tato zpráva uvádí: *Různé kvazi-mediální platformy a účty na digitálních platformách s sebou přinesly trend agresivního a invazivního vystupování a "normalizace" lhaní. Jejich výstupy mají silný radikalizační potenciál.* [41]

Dezinformace z dlouhodobého hlediska ohrožují základní principy, na kterých je postavena liberálně demokratická společnost. Způsobují erozi demokratických hodnot a vedou k polarizaci společnosti. Rozdělená společnost je následně mnohem více zranitelná vůči různým dalším rizikovým fenoménům jako např. politický populismus či příklon k extremistickým ideologiím.

V důsledku dlouhodobého působení dezinformací majících potenciál zasáhnout širší vrstvy populace může docházet k oslabení důvěry ve veřejné autority a jimi předkládané informace. Součástí dezinformačních aktivit je rovněž diskreditace tradičních seriózních mainstreamových médií veřejné služby. Seriózní žurnalistika na problematiku dezinformací kontinuálně upozorňuje, čímž představuje logický cíl diskreditačních snah a verbálních útoků ze strany dezinformátorů.

Dlouhodobý dezinformační tlak podporuje rezignaci části společnosti na důvěru ve fungování státu, což stát v konečném důsledku limituje v komunikování důležitých témat. Tato situace může např. v době krize, za níž lze považovat i období pandemie covid-19, vést k prohloubení problémů spojeným s danou krizí či komplikacím v jejím řízení. Některé dezinformační narativy, které se v daném období objevily, mohly mít svou závažností negativní dopad na úsilí státu vypořádat se s pandemií, a to zejména dezinformační narativy, které zpochybňovali účinnost očkování či smysl testování.

Dezinformační aktivity nelze z pohledu bezpečnosti a veřejného pořádku zanedbávat, neboť se může jednat o jeden z prostředků k organizaci protestních akcí, jejichž účastníci mohou být dezinformacemi značně ovlivněni. V průběhu pandemie covid-19 došlo k několika protestním akcím, u nichž se postupně navyšoval počet účastníků stejně tak jako rostla agresivita v jejich rétorice. V tomto kontextu představovala nejvýznamnější riziko demonstrace, která proběhla 18. října 2020, během níž došlo k násilným střetům mezi částí účastníků demonstrace z řad hooligans a zasahujícími policisty.

3.4. Tradiční profil dezinformátora

Dezinformátor je člověk, který záměrně šíří dezinformace. Dezinformátoři často sledují konkrétní záměr nebo cílem, například ovlivnění veřejného mínění, podkopání důvěry v instituce nebo šíření propagandy. Při tvorbě a šíření dezinformací mohou využívat nejrůznější taktiky, ať už se jedná o vytváření falešných zpráv, manipulaci s obrázky nebo videi nebo se vydávat za konkrétní osoby či organizace.

Dezinformátoři dezinformace aktivně vytvářejí a šíří. Ne každá osoba, která sdílí dezinformace na základě svého přesvědčení je však nutně dezinformátorem. Tato osoba si totiž nemusí být vědoma, že informace, které sdílí, jsou nepravdivé nebo zavádějící. Na dezinformace může narazit na sociálních sítích a sdílet je, protože jí připadají zajímavé či odpovídají jejímu přesvědčení. Nemusí mít tedy zlý úmysl, ale přesto přispívá k šíření dezinformací.

Ačkoliv je obtížné definovat tradiční profil dezinformátora, většina z osob pohybujících se v současné době v českém dezinformačním má několik společných rysů. Většina z nich je motivována vlastním finančním prospěchem, který jim jejich dezinformační aktivity přináší. Prostřednictvím šíření dezinformací vydělávají na strachu druhých lidí, neboť většina z dezinformátorů vybízí své příznivce, aby jim posílali peníze. Jak ukazují profily nejaktivnější dezinformátorů v Česku, řada postav dezinformační scény dluží statisíce korun a jsou proti nim vedeny exekuce.

Dále se většina aktivních dezinformátorů pravidelně stylizuje do role hrdiny či mučedníka, který pro blaho společnosti ochotně riskuje konflikt se zákonem. Dezinformátoři používají některé komunikační techniky jako nálepkování, apel na strach, verbální útok na konkrétní osoby či expresivní až agresivní rétoriku. Jsou zpravidla velmi aktivní na sociálních sítích, které jim nabízí dostatek prostoru pro vyjádření. Je pro ně typické, že se snaží kolem sebe vytvářet komunitu lidí, spojenou pocitem sounáležitosti a sami sebe stavět do role samozvaného vůdce této komunity.

Ačkoliv většina postav na současné dezinformační scéně působí velmi kontroverzně a díky svému vystupování spíše směšně, objevují se mezi nimi i osoby, které figurují ve veřejných funkcích, jež by měly být spojeny s určitými morálními vlastnostmi (např. Senátorka a advokátka Jana Zwyrtková Hamplová nebo bývalý probační úředník a pravoslavný duchovní Eugen Sigismund Freimann).

Nejaktivnějšími dezinformátory jsou často osoby, které jsou motivované svým ideovým přesvědčením a sympatizující s autoritářským režimem v Rusku. Tyto osoby jsou zpravidla přesvědčené, že jsou šířiteli skutečné pravdy, kterou

mainstreamová média zatajují. Samy sebe považují za osvícené jedince a jsou přesvědčené, že konají nutnou osvětu nic netušícího zbytku společnosti. Někteří dezinformátoři jsou motivováni vlastním finančním prospěchem, který jim jejich dezinformační aktivity přináší.

3.5. Dezinformační aktivity spojené s pandemií covid-19

Pandemie covid-19 zasáhla všechny oblasti lidské činnosti a způsobila vzednutí vlny negativních reakcí vůči protiepidemickým opatřením. To vedlo až ke zformování části obyvatelstva, jež se vymezovala nejen proti vládním opatřením bránícím šíření nemoci, ale také zpochybňovala závažnost onemocnění covid-19 jako takového. Tato skupina obyvatel se často inspirovala některými představiteli české dezinformační scény. Je dokonce pravděpodobné, že bezprecedentní situace související s protiepidemickými opatřeními posunula dezinformace i k té části populace, která se za normálních okolností dezinformačním narativům vyhýbala. Svou roli v tom sehrála i skutečnost, že v druhé polovině roku 2021 probíhaly volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, v nichž kandidovali někteří představitelé tehdejší dezinformační scény, kteří se pokusili využít mediální pozornost získanou skrze své veřejné aktivity. Tito političtí kandidáti šířili dezinformace také v rámci svých volebních kampaní, čímž se dosah dezinformací do širší společnosti ještě zvyšoval.

3.5.1. Přehled a vývoj dezinformačních scény během pandemie covid-19

Dezinformační scéna se chopila tématu pandemie covid-19 již od samého počátku, kdy se začaly v médiích objevovat první články o tomto onemocnění. Nejedná se tedy o téma, které by vzešlo z dezinformačního prostředí, jako je tomu u jiných dezinformačních narativů (např. chemtrails nebo ukrajinské laboratoře na biologické zbraně). Dezinformační scéna využila tématu covid-19, protože bylo atraktivní a rezonovalo tehdejší veřejným a mediálním prostorem.

Dezinformační narativy spojené s covid-19 měly od samého počátku značný potenciál zasáhnout široké spektrum osob. Zatímco tradiční dezinformace vycházející z kritiky EU, NATO, USA nemají schopnost zasáhnout mnoho dalších adresátů mimo tradiční konzumenty dezinformačních platforem, tak dezinformace související s covid-19 měly potenciál dostat se ke komukoliv, kdo se snažil najít více informací a měl např. pochybnosti o krocích vlády v rámci protikoronavirových opatření. Např. mladý člověk, který má výhrady proti vládě na Facebooku necíleně narazí na příspěvek obsahující dezinformaci a odkazující na původní článek na dezinformačním médiu, které produkuje rovněž proruské dezinformace. Nejedná se o typického konzumenta dezinformací a za normální situace by dané dezinformační médium nevyhledával. Protože však souzní s protikovidovými narativy, které obsahuje článek, jež ho zaujal, přehodnotí i svůj původně kritický postoj vůči tomuto dezinformační médiu.

V charakteru produkce českých dezinformačních webů během pandemie covid-19 se rovněž odrážely ideologické postoje autorů, kteří na těchto webech pravidelně publikují. V uveřejněných dezinformačních článcích se projevil příklon těchto osob k antisystémovým politickým projektům a nedemokratickým režimům např. Ruska a Číny, s tím spojené protievropské a protiamerické ideologické zakotvení. Je velmi pravděpodobné, že tyto autory spojuje rovněž

silný odpor vůči migrantům, neboť se v některých člancích projeví jejich xenofobní postoje např. vůči osobám z afrických a arabských zemí. České dezinformační weby se převážně věnovaly různým teoriím vzniku koronaviru, významu nošení roušek nebo digitálního očkovacího průkazu a povinného očkování, bez kterého nebude možné v budoucnu cestovat. V souvislosti s tím se opakoval tradiční narativ, že v důsledku vzniku tohoto evropského očkovacího průkazu budou mít evropské vlády kontrolu nad svými občany, což má vést k degeneraci Evropana a v tom důsledku se zvýší náklonnost evropských žen k mužům z Afriky a arabských zemí. Weby se rovněž zaměřovaly na kritiku západních vlád a EU, které údajně nebyly schopné řešit pandemickou krizi po ekonomické i humanitární stránce. EU údajně nepomohla Itálii, proto musely Rusko, Čína a Kuba do této země poslat humanitární pomoc. Neschopnost EU řešit ekonomické dopady pandemické krize měla údajně vést až k tzv. Italexitu. USA byly kritizovány pro svou sankční politiku vůči Íránu, který tak nemůže bojovat s koronavirem. Americký prezident Donald Trump i britský premiér Boris Johnson podle některých dezinformačních webů kapitulovali a zavedli drakonická opatření, která poškozují hospodářství a občanské svobody. Jediní státníci, kteří podle autorů dezinformačních webů obstáli v boji proti pandemii covid-19, byli ruský prezident Vladimir Putin a brazilský prezident Jair Bolsonaro. Weby např. kladně hodnotily rozhodnutí Vladimira Putina vedoucí k zavedení kvót na vývoz ruských obilovin, díky čemuž bude ruský spotřebitel v době pandemie chráněn.

Tradičním nástrojem pro šíření dezinformací během pandemie covid-19 byly dezinformační weby. Z českých dezinformačních médií, která se ve svých člancích věnovala situaci kolem covid-19 patří např. CZ24 NEWS, Pravý prostor,

Parlamentní listy, Pravdivě.eu, Nová republika, Argumenty & Fakta, AC24, ČeskoAktuálně, Rukojmí.cz, Aeronet či Sputnik CZ.

Články z produkce dezinformační mediální scény představovaly v tomto období hlavní zdroj informací a hojně citovaný argumentační materiál pro představitele anticovidových hnutí, kteří odmítali respektovat proticovidová vládní nařízení, zpochybňovali očkování a zlehčovali vážnost onemocnění jako takového. U části představitelů těchto anticovidových hnutí docházelo postupně dokonce k pozvolné radikalizaci postojů i rétoriky, což lze připisovat mimo jiné právě jejich zvýšené míře konzumace dezinformačního obsahu. Jeho společné sdílení a další šíření vytvářely v této komunitě pocit sounáležitosti a odhodlání společně šířit “skutečnou pravdu” a bojovat proti “fašistickým praktikám vlády”. Někteří z hlavních hybatelů dezinformační scény v souvislosti s pandemií covid-19 uspořádali několik demonstrací, kterých se zúčastnili i někteří představitelé extremistických skupin. Dá se tak říci, že dezinformační scéna a anticovidové hnutí, které z ní vzešlo, poskytlo v tomto období prostor pro šíření extremistických ideologií do společnosti.

Lze říci, že v průběhu roku 2021 zcela jednoznačně převládaly v online dezinformačním prostředí dezinformační narativy související s pandemií covid-19, očkováním a restriktivními protiopatřeními.

V závěru roku 2019, tedy ještě před vypuknutím krizové situace spojené s pandemií covid-19, si Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám (dále jen CTHH) zadalo provedení výzkumu veřejného mínění v otázce dezinformací. Zpracovatelem tohoto výzkumu bylo Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu Akademie věd ČR. Tento výzkum se věnoval zejména třem hlavním oblastem: postoji širší veřejnosti k dezinformacím, rozšířením

některých dezinformačních narativů v české společnosti a sledovanosti vybraných médií. Podle závěrů tohoto výzkumu důvěřovalo tehdy dezinformačním médiím 29% občanů. Je opodstatněné se domnívat, že dezinformacemi ohledně covid-19 bylo zasaženo ještě vyšší procento obyvatel ČR než v případě ostatního dezinformačního obsahu. [9,10]

3.5.2. Rozdělení dezinformací šířených během pandemie covid-19

Hlavní témata a narativy týkající se covid-19 v českém informačním prostoru lze rozdělit do několika skupin. První skupina popírá existenci viru covid-19 i celosvětové pandemie jako takové. Dezinformace tohoto typu tvrdí, že mrtví ani nakažení neexistují, statistiky jsou vymyšlené a celá pandemie je pouze celosvětový hoax. Tento typ dezinformací obsahuje nejradikálnější konspirační teorie.

Brazílie odhalila podvod s covidem: Prázdňá nemocnice, prázdné rakve

(zdroj: ceskezpravy.eu)

Pamatujete se, jak byl v českých médiích kriminalizován brazilský prezident Bolsonaro za to, že zanedbal opatření proti pandemii, a tím pádem je na tom Brazílie velmi zle? Prezident Bolsonaro si totiž byl vědom, že jde o lživou pseudopandemii, a nebál se to říkat, a podařilo se mu přesvědčit 5 členů parlamentu, aby podali důkazy. Ti spolu s policií provedli přepadovou kontrolu v "nejvíce postižené nemocnici", která hlásila, že ošetřuje 5 000 nemocných, z nichž 200 již zemřelo. A podezření na podvod se potvrdilo. Zjistili, že zmíněná nemocnice není ještě ani dokončená, teprve ve výstavbě, je zcela prázdná, bez personálu a pacientů, natož covidových... Nemocnice měla objednáno 200 rakví, které tam

poslanci našli zavřené, "připravené k pohřbení". I nebáli se koronaviru, dali je otevřít, a (nebyli ani překvapeni, když) byly prázdné..." [12]

Jednou z postav české dezinformační scény, která v období pandemie covid-19 šířila dezinformace tohoto druhu, byla např. Jana Peterková, která se ve svých příspěvcích na sociálních sítích pochvalně vyjadřovala právě na adresu brazilského prezidenta Bolsonara a k jeho přístupu k řešení krize spojené s pandemií covid-19.

Další skupina dezinformací, které se objevila v období pandemie covid-19, sice uznává, že vir způsobující onemocnění existuje, ale přichází s dezinformačními narativy ohledně jeho původu. Propaguje nejružnější pseudoteorie o využití viru jako biologické zbraně, podle kterých byl vir uměle vytvořen a cíleně rozšířen světovými vládami a Světovou zdravotnickou organizací (WHO). Pandemie je údajně součástí spiknutí globálních elit, které se snaží ovládnout lidstvo, a české státní orgány se na tomto spiknutí taky podílí. Cílem pandemie je údajně obohacení nejbohatších jedinců a korporací, zejména farmaceutických společností. Tímto tato skupina dezinformací navazuje na klasické konspirační teorie o globálních elitách, iluminátech, 5G sítích apod., jež kombinuje právě s dezinformacemi o covid-19.

Koronavirus - Spiknutí proti lidstvu - INFO!!!

(zdroj: cz24.news)

"Koronavirus je pandemie uměle vytvořená světovou vládou k nastolení Nového světového řádu. Vývoj covid-19 byl financován Nadací Billa Gatese, hlavního propagátora

očkování na světě. V roce 2010 vytvořil Gates "Dobrý klub" (mezi členy: George Soros, Warren Buffett, starosta New Yorku Michael Bloomberg, šéf CNN Ted Turner a další), jehož jedním z úkolů bylo vyřešit problém antikoncepce a přelidnění Země. Finanční elita byla požádána, aby optimalizovala počet lidí na planetě, a poté zakladatel společnosti Microsoft Bill Gates osobně daroval peníze instituci, která vyvinula Coronavirus." [13]

Pro třetí, nejvíce rozšířený typ dezinformací spojených s pandemií covid-19 je typické popírání a zpochybňování závažnosti viru a potenciálních rizik, stejně tak jako kritika proti-covidových opatření vlády, která vykresluje jako zbytečná. Často se odvolává na české i zahraniční autority, které jsou vydávány za experty, ale jejichž kredibilita je pochybná. Tato skupina dezinformací se vyznačuje pseudovědeckým tónem na rozdíl od bulvárního stylu ostatních výše popsaných skupin. Nepůsobí na první pohled jako klasické konspirační teorie a z tohoto důvodu mají největší šanci se rozšířit mezi širší veřejnost. Mezi nejčastější narativy, které používají dezinformace této skupiny, patří zpochybňování statistik počtu a příčin úmrtí, zpochybňování přesnosti a výsledků testů, popírání účinnosti nošení roušek či démonizace očkování. Tato skupina se tak soustředí především na oslabení důvěry ve veřejné autority a jejich schopnost zvládnout krizovou situaci způsobenou pandemií covid-19. Tuto skupinu dezinformací lze hodnotit jako nejvíce rizikovou, neboť má potenciální dosah do širokých vrstev populace, což by v konečném důsledku mohlo vést k oslabení důvěry ve veřejné autority.

Jak vyrobit globálního pacienta

(zdroj: zpravy.kurzy.cz)

"Jak snadno a rychle udělat ze zdravého člověka (národa) vystrašeného, manipulovatelného a poslušného pacienta? Nejdřív ho musíte vyděsit. Nejlépe hrozbou, o které do té doby nevěděl. Třeba koronavirem. To, co dřív považoval za virózu a doma

v klidu vyležel, se pod tlakem propagandy stalo synonymem smrti. Strach je nutné stále přiživovat zprávami o nárůstu počtu nemocných a mrtvých, zpestřit záběry hloubení hromadných hrobů. Jakmile se lidé pořádně vyděsí, přestanou se kontrolovat a dá se s nimi snadno manipulovat. V epidemii strachu zaniká, že většina zemřelých byla pokročilého věku, trpěla těžkými nemocemi, nezemřela na Covid nýbrž s Covidem. Do statistiky se hodí každý pozitivní.” [14]

Podobnou rétoriku, která využívá tohoto třetího typu dezinformací, využíval např. hlavní hybatel protivládních demonstrací v období pandemie covid-19, hnutí Chcípl PES vedené Jakubem Olbertem a Jiřím Janečkem.

Od roku 2022, kdy se téma onemocnění covid-19 postupně ztratilo z mediálního prostoru, došlo zároveň i k přeorientování české dezinformační scény na nová témata. Tradiční dezinformátoři se místo problematiky covid-19 začali věnovat dezinformačním narativům spojeným s válkou na Ukrajině a ve své dezinformační produkci vyjadřovali podporu aktivitám Ruska. Dá se tedy říci, že po odeznění období pandemie covid-19 se česká dezinformační scéna postupně vrátila k svým tradičním tématům (podpora RF, kritika EU, NATO, USA), na kterých se původně zformovala. V této době došlo k historicky prvnímu bezpečnostnímu zásahu do fungování dezinformačních webů, když došlo k zablokování vybraných webových portálů, které šířily dezinformace. Tento krok sice způsobil dočasné utlumení šíření dezinformací, nicméně dezinformační scéna se tomuto omezení rychle přizpůsobila a své publikum si udržela.

3.5.3. Vybrané dezinformační narativy spojené s covid-19

Přehled nejčastějších dezinformačních narativů spojených s pandemií covid-19:

- Zpochybňování existence a vážnosti onemocnění covid-19
 - Covid-19 zmizí sám, není třeba žádných zvláštních opatření.
 - Covid-19 byl uměle vyrobený v laboratoři, přírodní původ je vyloučen.
 - Covid-19 vůbec neexistuje, je to obyčejná chřipka.

- Zpochybňování účinnosti proticovidových opatření vlády
 - Roušky nefungují, jsou zcela neúčinné, je zbytečné je nosit.
 - Nošení roušek je zdraví ohrožující, pod rouškou se hromadí oxid uhličitý. Rodiče riskují životy svých dětí, když je nechají cestovat autobusem, jehož řidič může kdykoliv zkolabovat

- Zpochybňování statistik MZV
 - ministerstvo zveřejňuje nepravdivé údaje počtu nakažených, hospitalizovaných a zemřelých
 - statistiky zemřelých jsou nepřesné, neboť obsahují i údaje k osobám, které nezemřeli na covid ale např. infarkt

- Zpochybňování průběhu testování
 - Při testování se do nosu vpraví mikročip, který poté o dané osobě podává informace všeho druhu

- *Testovací sady na covid-19 obsahují covid-19*
- *Známý byl objednaný na testování, nevydržel však čekat ve frontě a odešel. Později obdržel SMS s pozitivním výsledkem na covid-19.*

- *Zpochybňování účinnosti a bezpečnosti vakcíny*

- *Vakcína obsahuje jedovaté látky, přispívá ke vzniku rakoviny a může způsobovat autismus.*
- *Jiné země nepřijímají žádná proticovidová opatření, proč ČR ano?*

Velmi rozšířené byly rovněž dezinformační narativy, které byly zacíleny na podkopávání důvěry ve státní i nadnárodní instituce, řád a média veřejné služby:

- *Epidemie má údajně spojitost s potřebou elit na "přeformátování" světa.*
- *Prohnilá EU je úmyslně nečinná.*
- *Obviňování vlády, České televize a Českého rozhlasu z umělého vyvolávání paniky.*
- *Spekulace o spojitosti epidemie covid-19 s migrací.*
- *Spekulace o spojitosti epidemie covid-19 se zaváděním 5G sítí.*
- *Spekulace o covid-19 jako biologické zbrani vyvinuté na Západě.*
- *Spekulace o šíření covid-19 spojeneckými vojáky USA při jejich přesunu v rámci vojenských cvičení.*

Konkrétní příklady nejčastějších dezinformačních narativů, obsahující dominantní témata:

- *Testování na covid-19 obsahuje covid-19.*

Tento dezinformační narativ se začal objevovat velmi často v období masivního testování. Prezentuje myšlenku, že covid-19 je na lidi přenášen během testování, z čehož pramení rostoucí čísla nakažených.

- *Vakcíny proti covid-19 jsou experimentální a životu nebezpečné*

Tento narativ se v průběhu pandemie covid-19 objevoval jako jeden z nejčastějších. Cílí jak na vyvíjené vakcíny, tak na vakcinaci obecně. Často je spojen s extrémním zveličováním rizik očkování. Jako argumenty jsou při tomto narativu využívány údajné zprávy o vedlejších příznacích či o úmrtích způsobených vakcínami.

- *Snahy zdiskreditovat ministra zdravotnictví*

Dezinformace cílené na diskreditaci ministra zdravotnictví Romana Prymuly se začaly objevovat ve zvýšené míře zejména poté, co došlo k zpřísnění vládních opatření. Zpochybňována byla jeho důvěryhodnost, odborná způsobilost i nestrannost. Tyto dezinformace uváděly, že ministr chce na pandemii vydělat a že má finanční zájem na pokračování krize. Objevovaly se dokonce i takové dezinformace, které tvrdily, že ministr vydal opatření, která nařizovala nucené oddělování dětí od jejich rodičů.

- *Policejní provokace během protestů proti vládním opatřením*

Tento konkrétní dezinformační narativ se začal objevovat po demonstraci na Staroměstském náměstí v Praze, která se uskutečnila 18. října 2020 a která vyústila v násilné střety mezi částí jejích účastníků s policisty. Podle této dezinformace došlo tehdy k úmyslné násilné eskalaci pokojných protestů ze strany údajných policejních provokatérů. Policejní zákrok je zároveň vykreslován jako důkaz totalitního režimu, zaváděného pod záminkou údajné pandemie.

4. Praktická část

V praktické části jsem se zajímal o několik vybraných dezinformačních aktivit, které působili během pandemie Covid- 19. Jako aktivity jsem použil výrazné osobnosti a události dezinformační scény České republiky a jejich činnost v rámci pandemie Covid- 19. Tyto osobnosti či události jsem vybíral dle toho, jak rezonovali napříč médii ať mainstreamovými nebo sociálními sítěmi. Každá z těchto aktivit byla popsána, rozebrána pomocí metody Open Source (OSINT) a na závěr ve zkratce vyhodnocena. Vyhodnocoval jsem zejména rizikovost a závažnost možných dopadů na veřejné mínění.

4.1. Metodika

Ke zpracování diplomové práce byla zvolena, po konzultaci s vedoucí práce metoda práce s otevřenými zdroji jde o tzv. Open Source Intelligence (OSINT).

Otevřené zdroje nejsou jen obvyklé komerčně dostupné tištěné a elektronické sdělovací prostředky, ale celá škála sofistikovaných, málo známých postupů, v nichž jsou často "ukryta" cenná data, o nichž často dopředu nemáme tušení. S nástupem internetu (a po pádu mnoha diktatur ve světě) se staly otevřené zdroje ještě významnějšími. Na některá témata a při vyšším stupni obecnosti analýz mohou otevřené zdroje poskytnout uspokojivé odpovědi. OSINT je téměř bez rizik, ale hrozí utopení v množství dat. [43]

Tato analýza vychází z empirického monitoringu dezinformační produkce vybraných jedinců či skupin, a to za využití metody OSINT (práce s otevřenými zdroji). Součástí této analýzy bude mimo jiné zhodnocení dopadu aktivit vybraných jedinců na veřejné mínění, přičemž jedním z ukazatelů tohoto faktu, jež bude brán v úvahu, bude úroveň sledovanosti daného aktéra na sociálních

sítích, dále pak trasování použitých narativů či komparace jimi využívaných nástrojů k šíření dezinformací.

Tato metoda má obecný postup:

- Plánování a řízení
- Sběr
- Zpracování
- Analýza a produkce
- Šíření

U této metody takto popsané se jedné o tzv. zpravodajský proces ten takto definuje CIA. [42]

Při zpracování této diplomové práce byly kombinovány kvalitativní a kvantitativní metody výzkumu. Kvalitativní část výzkumu zahrnovala sběr a analýzu dat převážně pocházejících ze sociálních sítí. Tato data měla podobu textových a video příspěvků na osobních profilech sociální sítě Facebook. Dále jsem čerpal z video příspěvků uveřejněných na kanálech některých aktérů dezinformační scény na platformě YouTube. Tato data byla kombinována s poznatky uveřejněnými na oficiálních webových stránkách některých zpravodajských medií (*irozhas.cz, novinky.cz, idnes.cz, respekt.cz...*).

Během kvantitativní metody byly analyzovány číselné údaje spojené se zastoupením aktérů dezinformační scény na sociálních sítích. Byly sledovány údaje jako počet sledujících (tzv. follower) a počet sdílení příspěvků a počet tzv. lajků. Smyslem této metody bylo kvantitativně určit, kteří aktéři dezinformační scény v období pandemie covid-19 mohou mít největší vliv na veřejné mínění. Východiskem této úvahy byla skutečnost, že jedním z nejvýznamnějších nástrojů v šíření dezinformací jsou v současné době právě sociální sítě. Výsledkem této kvantitativní analýzy je přehled skupin a jednotlivců popsaných v praktické části této diplomové práce.

4.2. Jana Peterková

Jednu z nejvýraznějších postav české dezinformační scény v souvislosti s pandemií Covid 19 představuje Jana Peterková. Ta od 90. let působila jako reportérka televize Nova. Do povědomí širší veřejnosti se dostala především díky svému kontroverznímu vztahu, který při zpracování televizních reportáží navázala s podnikatelem Tomášem Pitrem, což v konečném výsledku vedlo k ukončení působení Peterkové v televizi Nova z důvodu střetu zájmů. V souvislosti s kauzou Tomáše Pitra byla Peterková v roce 2010 dokonce obviněna pro pomluvu, křivou výpověď a křivé obvinění poté, co vyšlo najevo, že lhala ve prospěch Pitra. V této věci nakonec soud Peterkovou zprostil obžaloby.

Po roce 2011 Peterková de facto zmizela z mediálního prostoru. Teprve s příchodem virusu SARS – Cov 2 a onemocněním covid 19 se Peterková vrací na mediální scénu.

Peterková začala s vystupováním na sociálních sítích a YouTube, kde zveřejňovala svá videa. Účastnila se protivládních demonstrací, kde se stala výraznou postavou boje proti vládním nařízením. Ve svých příspěvcích zpochybňovala závažnost onemocnění covid 19, očkování a veškeré vládní opatření, jako jsou například uzavření škol, nošení roušky, testování či trasování.

Peterková uplatňovala agresivní dezinformační rétoriku od samého počátku pandemie. Nicméně v té době měla na svých kanálech skoro 14000 sledujících. Klíčovým momentem, který z Peterkové učinil i první osobu v historii ČR

odsouzenou za šíření dezinformací, byly její aktivity v souvislosti s pečovatelským domem v Měšicích. [15]

Kauza pečovatelského domu v Měšicích

Celá kauza měla prvopočátek 29. ledna 2021 během demonstrace před Úřadem vlády, kdy do živého videa, které následně Peterková uveřejnila na svém dnes již neaktivním profilu na sociální síti Facebook, vstoupí jedna účastnice demonstrace se slovy:

„Dobře jdeme za vámi, hned se přidáme.“ „Já jsem dělala pečovatelku a musela jsem nutit babičky, aby dostávaly vakcíny.“ „A jak jim bylo?“ „Hrozně. Dvě babičky nám tam umřely. Já jsem z práce odešla.“ [16]

Jednalo se o Václavu Vondráčkovou, bývalou zaměstnankyni pečovatelského domu v Měšicích u Prahy. Ta přišla o práci v pečovatelském domě v květnu roku 2020 tedy v době, kdy vakcína ještě nebyla na trhu. Obec Měšice jí také vypověděla nájemní smlouvu v pečovatelském bytě, který užívala a to z důvodu nevhodného užívání majetku. Po demonstraci se sešla opět s Janou Peterkovou a natočily spolu další rozhovor:

„„Je to od Pfizeru. Co se bezprostředně po těch vakcínách stalo?“ „Babičky dostávaly vysoký teploty, začaly pomodrávat a za dva dny nám babičky odešly. Babičky, které byly zdravé, neměly žádné problémy. Nikdo se z nás nenechá očkovat.“[16]

Obec Měšice v čele se starostou obce Martinem Čackým reagují během několika dnů a ve spolupráci s Janem Porubským vydávají toto prohlášení:

„Obec Měšice se kategoricky ohrazuje proti nepravdivým výrokům, které zaznívají na FB stránce Jany Peterkové. Paní Peterková ve video-příspěvku ze dne 29. 1. 2021 vede rozhovor s paní Václavou Vondráčkovou, bývalou zaměstnankyní Antonia senior services, s.r.o. (společnost, která vykonává pečovatelskou službu pro některé obyvatele pečovatelských bytů v Měšicích) a rovněž někdejší obyvatelkou jednoho z pečovatelských bytů. Paní Vondráčková ve své výpovědi ve videu uvádí nepravdivé informace o údajných úmrtích seniorů v objektu s pečovatelskými byty v Měšicích. Seniori měli údajně skonat následkem podání vakcíny proti koronaviru během první vlny pandemie. Tyto lživé informace paní Vondráčková opakuje v dalším video-rozhovoru na FB stránce paní Peterkové ze dne 31. 1. 2021. (stránky obce Měšice)“ [17]

„Obec Měšice připravuje trestní oznámení na Janu Peterkovou a Václavu Vondráčkovou pro pomluvu a šíření poplašné zprávy. (stránky obce Měšice)“ [17]

Po reakci obce Měšice se Václava Vondráčková přiznala k tomu, že tvrzení o úmrtích seniorů v pečovatelském domě po podání vakcíny, nebyla pravdivá. Dle jejího vyjádření, které umístila na facebookový profil Jany Peterkové, došlo k manipulaci ze strany Jany Peterkové. Ta jí měla údajně slíbit finanční výpomoc v době, kdy byla ve finanční nouzi, za což měla Vondráčková pokračovat v rozhovorech a nadále říkat lživá tvrzení o průběhu očkování v pečovatelském domě. Vondráčková ve svém omluvném vyjádření dále uvedla, že Peterková si videa pořízená během rozhovoru upravovala tak, aby vyhovovala především jí samotné.

Přibližně po roce od doby, kdy ze strany Peterkové došlo k šíření dezinformací v souvislosti s pečovatelským domem v Měšicích, rozhodl Městský soud v Praze nepravomocně o vině Peterkové. Tento soud ukládal Janě Peterkové povinnost omluvit se, zaplatit náhradu škody ve výši 250 000 korun a předmětná videa

smazat ze svého účtu. Jana Peterková se proti tomuto soudnímu rozhodnutí odvolala. Rozsudek posléze nabyl právní moci dne 22. srpna roku 2022, čímž se Jana Peterková stala historicky prvním osobou odsouzenou za šíření dezinformací v České republice.

Pro Peterkovou nebyla kauza pečovatelského domu v Měšicích jediným případem, kdy se v souvislosti se šířením dezinformací dostala až k soudu. Díky její agresivní rétorice a zveřejňování dezinformačních videí na sociálních sítích, získala pozornost orgánů činných v trestním řízení také její další kauza. I ta skončila následně u soudu rovněž s výsledným rozsudkem v neprospěch Jany Peterkové. Tentokrát za šíření poplašné zprávy v době vyhlášeného nouzového stavu.

Dezinformace ohledně americké armády, která má obsadit ČR

V době, kdy si závažnost celosvětové pandemie vyžadovala přísnější nařízení vlády, během omezování pohybu z důvodu zpomalení nákazy a v období kdy byla ČR nucena zavést opatření spojená s vyhlášeným nouzovým stavem, Jana Peterková na svých profilech na sociálních sítích zveřejnila další videa. Snažila se v nich vyvolat hysterii a paniku pomocí šokujících informací o nebezpečí spojených s očkováním či omezením pohybu.

„Vojáci teď tady budou střílet na děti, které překročí pásku na dětské hřiště? A prosím nepište mi teď, že jsem blázen... Když mi budete na konci března psát, že vás vojáci se zbraněmi vyhánějí z vlaku, tak vám nebudu moct pomoc. Protože když vám budu chtít pomoci, tak vás zastřelí. Vojáci mají ostrý... Vojáci už jsou se zbraněmi u dětských hřišť, která se mají zavřít. Děsí vaše děti a míří na ně samopalem... Armáda má tanky, má děla! Víte vůbec, co naše armáda všechno má? Má vrtulníky! Proč by si tu moc, které se chopili,

neužívali? Co když se rozhodnou, že vybombardují celou tuhle čtvrť, protože tu mají vysoký výskyt covidu? Chápete, že už je nikdo nezastaví?”¹(forum24-z původního facebookového účtu Jany Peterkové) [18]

Na Peterkovou nejenom po tomto výroku bylo zasláno několik oznámení na podezření ze spáchání trestného činu šíření poplašné zprávy v době vyhlášeného nouzového stavu.

Dle veřejně dostupného vyrozumění Policie České republiky ze dne 1. února 2021, bylo zřejmé, že se Peterková svým jednáním mohla dopustit spáchání trestného činu šíření poplašné zprávy v době vyhlášeného nouzového stavu a v dané věci bylo zahájeno vyšetřování. (viz Příloha č. 1 - Vyrozumění PČR ve věci podezření z šíření poplašné zprávy Janou Peterkovou)

Nakonec dne 30. 5. 2023 soud vynesl rozsudek, který pro Janu Peterkovou znamenal dvouletý podmíněný trest s tříletou zkušební dobou. U soudu se chovala s despektem a neúctou vůči soudní moci ČR. To mimo jiné vypovídá o jejích antisystémových postojích, které se rovněž projevily při její účasti na aktivitách antisystémového hnutí Deklarace Československa, které založila společně s dalším výrazným dezinformátorem Pavlem Zítkem a dalšími. Členové tohoto hnutí neuznávají platnou legislativu ani státní instituce ČR.

Za vyvrcholení dezinformačního období Jany Peterkové by se dala považovat její neúspěšná kandidatura na prezidentku ČR. Během svého předvolebního programu sháněla dostatek podpisů a k tomu využívala všech populistických témat daného období. Její volební program byl založen na těchto tématech - konec války na Ukrajině, ukončení podpory Ukrajiny, vyřešení energetické krize platba za plyn v rublech, podpora občanů ČR, vystoupení z aliancí jako NATO

a EU a v neposlední řadě demise vlády Petra Fialy. Oficiální kandidaturu ovšem nikdy nepodala. [19]

Celé působení Jany Peterkové na české dezinformační scéně je minimálně z pohledu četnosti příspěvků velmi plodné. Podle příspěvků by se mohlo zdát, že pomocí dezinformačních aktivit si kompenzuje své problémy v osobním životě. Očividně se snaží využít svých zkušeností ze svého minulého profesního působení, kdy pracovala jako známá reportérka TV Nova. Zároveň je velmi nápadné, že její příspěvky během celé pandemie mají stoupající tendenci, co se týče snahy co nejvíce šokovat či vystrašit. Je vidět také patrná snaha o získání finanční podpory od svých sledujících, většinou pomocí sbírek na podporu její údajné novinářské činnosti. Díky svým aktivitám se dostala do konfrontace se zákonem. To vyústilo v několik žalob a soudních procesů. Byla odsouzena ke dvouleté podmínce s tříletou zkušební dobou a zaplacení odškodného ve výši 250 000,-. Její aktivita po období pandemie covid-19 se orientuje směrem k proruské podpoře, kdy např. opakovaně vyjádřila podporu Ruska v kontextu invaze na Ukrajinu.

4.3. Iniciativa Chcípl pes

Během pandemie covid-19 se objevilo na dezinformační scéně množství různých iniciativ, hnutí a spolků. Každá z těchto skupin měla většinou společnou myšlenku, pomocí které chtěly odporovat nebo narušit celistvost systému v ČR. Jinak tomu nebylo ani u počátků iniciativy Chcípl pes.

Iniciativa Chcípl pes vznikla koncem listopadu 2020 a prvně se do povědomí širší veřejnosti dostala 9. 12. 2020 poté, co plošně vyhlásila porušení vládního nařízení ohledně uzavření restauračních zařízení. Po celé zemi se do protestu zapojily desítky až stovky restauračních zařízení. Mimo jiné také restaurace Šeberák, kde policie zasahovala ihned, jak nařízení vešlo v platnost. Tato restaurace patří Jakubu Olbertovi a v době protivládních demonstrací a odporu k vládním nařízením sloužila, jako základna pro protivládní aktivity iniciativy Chcípl pes.

Od samého počátku bylo proklamovaným posláním této iniciativy ochránit české podnikatele a živnostníky před restriktivními nařízeními vlády. To znamená, že na dezinformační scéně nefigurovala iniciativa za účelem ideologickým nýbrž ekonomickým. Zakladatelům iniciativy Chcípl pes a dalším subjektům, které se k ní následně připojily, šlo tedy v první řadě o zachování ekonomického zisku v době, kdy vládní nařízení zakazovalo mít otevřené provozovny. [20]

Jako první vzdor bylo neuposlechnutí zákazu provozu restauračních zařízení. A to již na podzim roku 2020, takže ihned po vzniku iniciativy samotné.

Již na počátku roku 2021 iniciativa zorganizovala první protivládní demonstrace. Iniciativa se změnila na hnutí a postupem času díky rostoucí základně svých podporovatelů se začala prosazovat také na politické scéně. Nakonec jako politické hnutí kandidovalo hnutí Chcípl pes do sněmovních voleb. Ve volbách nicméně neuspělo.

Hlavní představitelé iniciativy Chcípl pes, se při svých veřejných vystoupeních a prezentaci v mediálním prostoru, zejm. pak na sociálních sítích, často uchýlovali k používání některých tradičních dezinformačních narativů, zejména těch, které se týkaly jejich kritického postoje vůči vládě. Mezi tyto hlavní narativy

patřilo např. označení vlády za nacistickou, komunistickou a prosazující totalitní postupy a restrikce.

Díky otevřenosti této iniciativy a ochotě akceptovat nové členy se do řad hnutí Otevřeme česko – Chcípl pes dostaly i některé osobnosti z řad krajně pravicových uskupení, které se podílely na organizování či průběhu demonstrací.

Na demonstrace byli pozváni mimo jiné také řečníci z řad „odborné veřejnosti“. Pozvaní lékaři a vědci většinou nebyli specialisté na viry. Snažili se zlehčovat problematiku očkování, vážnost onemocnění či funkčnost ochranných prostředků. Tím, že tyto informace vycházely z úst „odborníků“, stávaly se jako dezinformace mnohem nebezpečnější. Na počátku pandemie v ČR bylo totiž velmi složité rozlišit odborníky, kteří opravdu rozumí virové problematice. A tak se stávalo, že se k problematice onemocnění covid-19 vyjadřoval zubař, kardiochirurg nebo veterinář. Mimo osobnosti z odborných kruhů byli dále pozváni řečníci z řad populárních osobností, jež mají často na veřejné mínění větší dopad než osobnosti z řad odborníků. Tím se ovšem demonstrace stávaly rizikovějšími z hlediska šíření dezinformace mezi široké vrstvy společnosti lidí, jež by se za normálních okolností dezinformacemi ovlivnit nenechaly.

Hnutí Otevřeme česko – Chcípl pes se postupně ze zájmové iniciativy proměnilo v čistě politický subjekt. Vše vyvrcholilo vstupem hnutí do voleb do Poslanecké sněmovny a následně kandidaturou Jakuba Olberta na prezidenta ČR, jež byla však podobně neúspěšná jako v případě Jany Peterkové. V průběhu roku 2022 se opět mění název hnutí tentokrát z hnutí Chcípl pes na hnutí Pes.

4.4. Jakub Olbert

Jakub Olbert je veřejnosti známý především jako majitel restaurace Šeberák na Praze 4. Málokdo ovšem ví, že Jakub Olbert je mimo jiné také velmi úspěšný podnikatel. Jeho společnost, která se zaměřuje na obchod s dekoracemi, má významné zakázky s mezinárodními obchodními řetězci. Obchoduje po celé Evropě a dokonce také v Rusku. Po založení iniciativy Chcípl pes a prudkému nárůstu sympatizantů, se Olbert pokusil kandidovat na prezidenta České republiky, avšak neúspěšně.[21]

4.5. Jiří Janeček

Jiří Janeček, majitel lokálního pivovaru Malý Janek, je dalším ze zakladatelů iniciativy Chcípl pes. Ten se společně s Jakubem Olbertem odmítl řídit vládními nařízeními v době pandemie covid-19. Jiří Janeček je bývalým členem ČSSD a poté ODS. Po odchodu z politiky začal podnikat v oblasti hotelnictví a pohostinství. Po vypuknutí pandemie se vrací na veřejnou scénu jako představitel občanské iniciativy Chcípl pes. Postupně změní společně s Olbertem iniciativu v politické hnutí a oba kandidují ve volbách do poslanecké sněmovny – neúspěšně.[22]

Otevřeme Česko-Chcípl PES, nebo chcete-li, Hnutí Chcípl Pes či jenom hnutí PES? Toto jsou vývojová stadia jedné iniciativy. Toto hnutí na dezinformační scéně působilo velmi sebejistě. Původně proklamovaným cílem hnutí byla snaha o napravení ušlých zisků z nařízení o uzavření provozoven. Později se však hnutí vyprofilovalo jako obecně antisystémová iniciativa zpochybňující postupy vlády

v době pandemie. Byl zde vidět velký rozdíl, že hnutí má za sebou poměrně rozsáhlou finanční podporu. Měli právní zástupce, snažili se pomáhat živnostníkům, kteří se k nim připojili. Dokonce se jim dařilo vytvářet odborové organizace v nadnárodních společnostech jako například Škoda Mladá Boleslav. Pro iniciativu Chcípl pes bylo typické, že při svých veřejných vystoupeních nepoužívala tak emotivní vyjádření a kontroverzních témata jako ostatní představitelé dezinformační scény. Apelovala většinou na pocit ztráty svobody rozhodování. Proč mi někdo musí přikazovat, zda musím mít otevřenou hospodu, nosit roušku nebo se nechat očkovat? Od počátku se hnutí profilovalo jako iniciativa, která brání obyčejné lidi, čímž si získalo sympatie i těch, kteří by za jiných okolností dezinformační scénu vůbec neakceptovali. Tímto způsobem získalo hnutí podporu široké části společnosti, což se projevilo během několika demonstrací, které organizovalo.

Minimálně ve verbální rovině se iniciativa Chcípl pes projevovala značně agresivně a vzhledem k tomu, že disponovala potenciálem mobilizovat určitou část společnosti k násilným projevům, představovaly její aktivity možné ohrožení bezpečnosti a veřejného pořádku. Z těchto důvodů bylo hnutí Chcípl pes značně rizikovější než ostatní dezinformační iniciativy v období pandemie covid-19.

4.6. Demontrace 18. října 2020 na Staroměstském náměstí

Demontrace proti vládním opatřením, která proběhla 18. října 2020 na Staroměstském náměstí, byla organizována a svolána iniciativou Hnutí občanské neposlušnosti (dále HON).

Hnutí Občanské Neposlušnosti (HON)

HON založil Ivan Sochor, který se před založením Iniciativy se živil jako obchodní manažer pivovaru. Sochor si také přivydělával jako herec. Jeho role byly většinou vedlejší v seriálech a filmech spíše na úrovni komparzu. Během nástupu pandemie covid-19 Sochor založil HON a začal organizovat protivládní demonstrace, na kterých potom šířil dezinformace. První demonstraci svolal v květnu roku 2020. Na těchto demonstracích se objevili někteří představitelé krajní pravice a proruští aktivisté.[23]

HON se většinou zaměřuje na popírání nutnosti nosit roušky, zpochybňuje funkčnost opatření omezení provozu a pohybu, zpochybňuje také závažnost nemoci jako takové. Často používá narativ „Ukažte mi někoho, kdo zemřel pouze na covid-19“. Na demonstracích se objevuje také krajně pravicová rétorika.

Demonstrace 18. října 2020

Demonstrace proti vládním opatřením a restrikcím byla sice řádně ohlášená, ale pořadatel také věděl, jaké jsou o podmínky shromažďování občanů v rámci v době pandemie covid-19. Akce se mohlo zúčastnit maximálně 500 lidí a ti měli být rozděleni do skupin a mezi sebou mít předepsané rozestupy. Čas začátku demonstrace byl ohlášen na 14:00. [24]

Na demonstraci se ovšem sjelo přibližně 2000 demonstrantů většinou sportovních fanoušků hokeje a fotbalu z toho část z řad radikálních fotbalových fanoušků tzv „hooligans“ a krajní pravice. Mezi dalším porušením podmínek shromažďování byla absence ochranných prostředků dýchacích cest (roušek, respirátorů...). Demonstrace od začátku probíhala v poklidu, nicméně

organizátoři byli upozorněni na porušení podmínek shromažďování. Organizátoři tedy demonstraci ukončili zhruba po hodině trvání.[25]

Po rozpuštění demonstrace se někteří její účastníci začali chovat agresivně, což vyústilo v potyčku s policií, které musela nasadit těžkooděnce, jízdní policii, vodní děla a psovody. Potyčka trvala přibližně hodinu. Na konci konfliktu bylo více než 100 zadržených a minimálně 20 zraněných policistů. Policie zajistila 16 osob. Záchraná služba byla nucena spustit trauma plán.[24]

Právě tento případ, který zdánlivě nesouvisí s dezinformacemi, nám ukázal, jak nebezpečný nástroj dezinformace mohou být. Dlouhodobě frustrovaný občan, který je částečně omezen díky vládním opatřením, která jsou v konečném dopadu vytvořena pro jeho ochranu, může díky dezinformačním webům, periodikům či dezinformátorům, podlehnout dojmu, že ho vláda systematicky utiskuje. Potom, jak jsme viděli na Staroměstském náměstí, už není tak daleko k situaci, kdy se přikloní k řešení „problému“ násilím. [35]

4.7.Pavel Zítko

Pavel Zítko je jednou z nejznámějších tváří české dezinformační scény. Patří do stejné skupiny dezinformátorů jako Jana Peterková. Je vystudovaný učitel. Společně s Peterkovou donedávna dokonce velmi blízce spolupracoval. Založil hnutí Srdcem pro vlast. Je znám také svým e-shopem, kde prodává například fén na vodu, pomocí kterého z obyčejné vody uděláte vodu v kvalitě studánkové. V minulosti před rokem 2019 se snažil prodávat neexistující kryptoměnu. Za tuto činnost je také obžalován ze zpronevěry.

V době pandemie covid-19 se zaměřoval na dezinformace týkající se zejména očkování. Zpochybňoval vakcíny, tvrdil, že jsou příliš rizikové nebo že průběh očkování je ve skutečnosti farmaceutický pokus na lidech. Dále zpochybňoval nošení roušek, například upozorňoval, že údajně v Texasu se dostávají pokut či se lidé zavírají za to, že roušku nosí.

V době covid-19 svou aktivitu prezentoval na své facebookové televizi TV Světlo a na YouTube kanále. Sám sebe označoval za aktivního (někdy dokonce za zuřivého) reportéra TV Světlo. Jeden z nejznámějších příspěvků pochází z návštěvy očkovacího centra v obchodním centru Westfield Chodov. Tam přišel Zítka bez roušky a s jednou figurantkou. Tvrdil, že celé očkování (podle jeho slov „nabodávání“) je součástí velkého experimentu na lidech. Kolemjdoucí se snažil přesvědčit o tom, že očkování není důležité a co víc, že je nebezpečné. Pavel Zítka se vyjadřoval, skepticky o systému Tečka, kdy tvrdil, že je to údajně jen trik, jak získat lidi pod dohled a mít přehled o tom, co dělají a kam chodí. Nakonec byl vyveden ostrahou nákupního centra.[26]

Pavel Zítka se během pandemie covid-19 držel hlavně témat očkování, omezení pohybu a povinnosti nosit roušku. Během svých výstupů se tvářil přátelsky, jako by seděl se sledujícím na kávě či pivu. Spíše než paniku využíval tvrzení, která bylo možné jen těžce ověřit. Například tvrzení o pokutách za nošení roušek v Texasu. Jediné, co je dohledatelné, je případ kdy soud potvrdil zrušení zákazu nošení roušek pro postižené děti na jedné z texaských škol. Toto rozhodnutí ovšem nezakazovalo nošení roušek, nýbrž nechalo nošení roušek na rozhodnutí daného člověka. S koncem pandemie, tak jako většina dezinformačních jedinců, se Zítka přeorientoval na vlasteneckou a proruskou notu a začal se zajímat o válečný konflikt na Ukrajině.

V současné době Pavel Zitko šíří dezinformace o tom, že Česká republika neexistuje a je korporátní společností, a tudíž občané nejsou povinni se řídit jejími zákony. Odvolává se na zákon, který určuje, že o případném rozdělení Československa může rozhodnout pouze referendum. Ale tento ústavní zákon byl zrušen. Společně s Janou Peterkovou založil Deklaraci Československa založenou ne této dezinformaci.

4.8. Tomáš Čermák a Patrik Tušl

Na kauze pronásledování a obtěžování předsedy české lékařské komory bylo možné vidět, kam až může zajít důvěra v dezinformaci. Oba dva jak Tomáš Čermák tak Patrik Tušl zpočátku „pouze“ šířili dezinformace společně s Janou Peterkovou a Pavlem Zítkem. Oba dva se převážně drželi dezinformačních narativů jako např. zbytečnost vládních opatření, škodlivost a neúčinnost očkování. Tyto dezinformace dál předávali jako zaručené zprávy a uvěřili jim. Postupně se ovšem začali radikalizovat, je možné že tak docházelo během demonstrací a možná i také díky tomu že Čermák byl a je člen slavistických fans. Následovalo pronásledování a obtěžování šéfa české lékařské komory Milana Kubka, výtržnictví před domem epidemiologa Jaroslava Flégra, pronásledování politiků, podněcování k násilí se slovy „ je třeba jim zatrhnu tipec a brutálně zasáhnout“ a nakonec v případě Tomáše Čermáka podpora terorismu a vyhýbání se soudu a nástupu trestu.

Na případu této dvojice je patrné, kam až může zajít šíření a produkování dezinformací. Jak snadné je podlehnout na tolik, že se začnou porušovat zákony a ohrožovat spoluobčany.

Tomáš Čermák

Tomáš Čermák je jednou z výrazných postav české dezinformační scény. Patří do skupiny kolem Jany Peterkové a Pavla Zítka. V době příchodu pandemie covid-19 sdílel a hlásal myšlenky Peterkové a Zítka. Během účasti na demonstracích proti vládním opatřením se radikalizoval, což vyústilo v pronásledování tehdejšího šéfa české lékařské komory Milana Kubka, výtržnictví, vybízení k násilí a podpoře terorismu. Za všechny tyto prohřešky byl Tomáš Čermák postaven před soud a odsouzen na 5,5 roku.[27]

Patrik Tušl

Druhý z dvojice je, která již neodmyslitelně patří k pandemii covid-19 a české dezinformační scéně, je Patrik Tušl. Společně s předešlým Tomášem Čermákem se účastnil veškerých aktivit, jako jsou pronásledování Milana Kubka, výtržnictví před domem epidemiologa Jaroslava Flégra, a vybízení k násilí. Byl také postaven před soud a pravomocně odsouzen na 19 měsíců nepodmíněně.[28]

4.9. Jana Zwyrtek Hamplová

Jana Zwyrtek Hamplová je v současné době senátorkou za kroměřížský obvod a advokátkou. V minulosti byla poslankyní v Poslanecké sněmovně, starostkou Mohelnice, zastupitelkou města Mohelnice, vysokoškolskou pedagožkou. Přesto všechno bohužel i tato osoba, která zastupuje svůj kraj jako senátorka, po právu patří do předních řad dezinformátorů v České republice. Kvůli jejím

dezinformačním článkům ji vypověděl spolupráci server Aktuálně.cz. V době před covidem-19 pravidelně publikovala na dezinformačním webu Pravý prostor. Facebookový profil Jany Zwyrtek Hamplové má 80000 sledujících.[29]

V době pandemie covid-19 se Hamplová uchylovala k dezinformačním narativům týkajícím se vakcín a jejich účinkům. Těchto témat se v podstatě drží až dodnes. Jeden z posledních příspěvků týkající vakcín proti covid-19 byl z konce roku 2023. V tomto příspěvku tvrdila, že vakcíny zabily víc lidí než covid-19.

„Pravda vyplouvá na povrch jako olej na vodu... Ten milion dolarů na stole, kdo to tvorzení rozbije, to je jiná káva... To by mohlo stát očkovacím fanatikům za to pokusit se... Ale historicky a odborně se znemožnit nebude chtít patrně nikdo... V každém případě vyzvateli palec nahoru... (facebookový profil Zwyrtek-Hamplové)[30]

Tento částečný přepis byl uveřejněn Denikem.cz, kde upozorňoval na šíření dezinformační zprávy o úmrtích po vakcinaci. Hamplová se odkazovala na příspěvek, který uveřejnil americký podnikatel a filantrop Steve Kirch. Ten si nechal zpracovat na dané téma svůj vlastní průzkum a jeho výsledky zveřejnil společně s výzvou o milion dolarů, za to když ten výzkum někdo vyvrátí.

Tento průzkum je ovšem vytvořen velmi kontroverzní společností, která vytváří průzkumy na objednávku. A sám průzkum je založen na chybných datech a nesprávných tvrzeních. Také sám Steve Kirch má již dezinformační minulost, když tvrdil, že se lze covid-19 léčit levným antidepressivem u nás známým pod názvem fevarin.[30]

Jana Zwyrtek Hamplová i přes svou veřejně exponovanou funkci senátorky propadá vlivu dezinformací. Články, příspěvky a názory, které propaguje, si sama očividně neověřuje. Tyto dezinformace poté zveřejňuje na svém soukromém facebookovém účtu. Proto se z jejího účtu rychle šíří dále do internetového prostoru, kde žije dál vlastním životem. Jen výše zmíněný článek měl během prvního dne více jak 500 sdílení.

Právě její sledovanost a do určité míry její společenský kredit z ní činí velké riziko, co se týče šíření dezinformačních zpráv.

4.10. Zdravé Fórum

Zdravé Fórum nebo také Občanská platforma pro obnovení normálního života. Jak se na svých webových stránkách prezentují, jsou hlavně a v první řadě rodiče dětí a občané České republiky. Jedná se o spolek, který se již od roku 2020, kriticky stavěl proti opatření vlády jako reakci na přicházející pandemii covid-19. Tento spolek vznikl z původně petiční iniciativy na konci roku 2020. Jeho zakládající členové jsou JUDr. Tomáš Nielsen, MgA. Jan Tománek, MgA. Petr Zuska.[31]

JUDr. Tomáš Nielsen

Český právník a aktivista, v devadesátých letech byl členem pražské buňky mladých komunistů. Jeho aktivita v době pandemie covid-19 začala ihned po vypuknutí onemocnění v České Republice. Ze své profese se věnoval ochraně základních práv a svobod a ochraně demokracie v České republice. Právně řešil

tzv. diskriminaci neočkovaných dětí ze strany vládních opatření. V rámci Zdravého Fóra zpochybňuje smysl očkování a většiny vládních nařízení. [32]

MgA. Jan Tománek

Český výtvarník, spisovatel a režisér, jehož můžeme spojovat s animovaným filmem Kozí příběh. V roce 2020 zakládající člen spolku Zdravé Fórum. Jeho hlavním narativem v době pandemie covid-19 je nesmyslnost očkování a vládních opatření. [33]

MgA. Petr Zuska

Český choreograf, pedagog, režisér a umělecký šéf Baletu Národního divadla. V době pandemie covid-19 se zapojil a stal se spoluzakladatelem Zdravého Fóra, mimo to aktivně podporuje stranu PRO 2022 Jindřicha Rajchl další osoby české dezinformační scény. Jako všichni zakladatelé Zdravého Fóra se zaměřuje na narativy spojené s očkováním a vládními opatřeními.

Zdravé Fórum je aktivní jak na Facebooku, Youtube, NášTub a má vlastní webové stránky. Jeho sledovanost na Facebookovém účtu ukazuje 28000. Při bližším pohledu se zdá být jako velmi seriózní. Vzhledem k osobnostem, které tuto platformu podporují nebo jsou jejími členy. Mezi tyto osobnosti patří například Vlastimil Harapes, Lukáš Polert či Ondřej Brousek. Díky takovým to osobnostem skýtalo Zdravé Fórum velké riziko v šíření dezinformací do široké společnosti.

„Naši právníci podali žaloby proti testování ve školách a proti nošení respirátorů ve školách, podporují i žaloby jiných právníků. Zastupujeme několik lidí proti hygienickým stanicím, které jim, podle našeho názoru nezákonně, nařídily izolace na základě pouhého pozitivního výsledku rt-PCR testů. Zastupujeme žaloby proti testování na pracovištích.

Aktivně podporujeme pana ředitele semilské školy Semeckého i rodiče školy, kteří nadále chtějí zajistit právo na vzdělání všem žákům školy a právo rozhodovat o svých dětech všem jejich rodičům. Nadále se snažíme otevřít veřejnou diskusi s vládou a členy Parlamentu ČR. A to není zdaleka všechno. Zkrátka jedeme dál – jaro přichází.“[34]

„Pro děti není covid-19 nebezpečný – pouze roušky a respirátory jsou pro děti škodlivé.“[34]

Zdravé fórum systematicky právně napadá odborníky, kteří zpochybňují tvrzení, která se objeví na jejich webu, facebooku, YouTube... Opírají se o právní vzdělání jednoho z jejich zakladatelů a ostatních členů. Mají zřízen transparentní účet, ze kterého si vypláceli v době pandemie covid-19 nemalé částky za své služby jako právní, marketingové reklamní a jiné. [35]

5. Výsledky

Můžeme říct, že pandemie covid-19 přinesla spoustu nových poznatků. Mezi první bezesporu patří, že lidstvo a civilizace může být zasažena celoglobálně pandemií jednoho typu. Dále můžeme zhodnotit, že průběh pandemie vnesl mezi lidi všeobecně paniku a strach. Tyto podmínky daly silný základ a úrodnou půdu pro vznik různých dezinformačních aktivit a to od absolutně absurdních až po velmi sofistikované. Pandemie také ukázala slabé místo v právním systému v boji proti dezinformacím, a to v jak blokaci dezinformačních webů v ČR, která vedla k roztržičnosti těchto subjektů do internetového prostoru, tak i v táhlých soudních procesech. Je totiž velmi složité právně definovat dezinformaci jako takovou, určit hranici, kde končí seriózní informace a kde již začíná dezinformace. Tudíž vznik zákona proti dezinformacím je velmi složitý proces a jak se říká běh na dlouhou trať.

Během práce s daty v rámci analýzy jsem zjistil, že dezinformační scéna během pandemie se velmi rychle přizpůsobovala vývoji pandemie samotné. Z počátku byly aktivity dezinformačních aktérů nekoordinované a zdánlivě bez společné organizace. Jejich aktivita byla zaměřená primárně na finanční zisk. Mezi tyto aktéry patří Jana Peterková, Pavel Zítka, Tomáš Čermák či Patrik Tušl, již byli všichni odsouzeni nebo u nichž v současné době probíhá trestní řízení v souvislosti s podezřením na spáchání trestných činů šíření poplašné zprávy během nouzového stavu, výtržnictví či pronásledování.

Postupně se připojovaly skupiny organizované jako občanské spolky či hnutí. Tyto subjekty se již kromě finančního zisku zaměřovaly na politickou aktivitu s progresem na politické scéně. Byla to zejména hnutí Chcíp! pes, Zdravé Fórum,

spolek HON či Hnutí PRO. Některé z těchto subjektů se více či méně úspěšně uchytily na politické scéně ČR. Společné médium pro všechny, minimálně z počátku, představovaly sociální sítě. Toto medium je velmi atraktivní pro velkou část populace a díky své volnosti v umisťování příspěvků také ideální pro dezinformační aktivity.

Zatímco jedinci svou atraktivitu postupem času ztráceli, spolky a hnutí nabíraly na síle. Jedním z důvodů byly použité narativy a práce s informacemi. Zatímco zkoumaná hnutí měla často své dezinformační aktivity zjevně promyšlené a podpořené „odborným zahraničním článkem“, jednotliví aktéři se spíše uchýlovali k použití šokujících narativů jako např. zavedení čipu do těla pomocí testu na covid-19. Hnutí a spolky se také v mnoha případech stylizovaly do role samozvaných ochránců práv a zaujímaly postoj tzv. ochránců občanů, kdy nabízely právní pomoc při žalobách na stát, či žalovaly stát samostatně a prezentovaly to jako kolektivní žalobu za všechny občany Česka (např. Zdravé Fórum, Chcípl pes). V těchto žalobách repetitivně zaznívala kritika k vládním opatřením přijatým během pandemie covid-19, jako např. omezení pohybu či povinnost nošení roušky, a z nich údajně plynoucí negativní důsledky pro běžné občany, jako např. ušlé zisky vlivem uzavření provozoven. V některých případech lze tyto aktivity interpretovat jako snahy o politické zviditelnění za účelem budování případné budoucí voličské základny.

6. Diskuze

V demokratické společnosti je velmi obtížné s dezinformacemi bojovat. Není však pochyb o tom, že masivní a dlouhodobé šíření dezinformací ve společnosti může mít zásadní dopad na její fungování potažmo fungování státu.

6.1. Možné nástroje využitelné pro boj proti šíření dezinformací

Státní instituce mají několik možností a nástrojů jak čelit šíření dezinformací ve společnosti. Obecně se doporučuje zapojit do tohoto boje co nejširší portfolium hráčů od institucí veřejné správy po subjekty ze soukromého sektoru. Nejideálnější je komplexní přístup a současné zapojení několika nástrojů.

Jedním z řešení, která se při diskuzi o možnostech boje proti šíření dezinformací nabízí, je regulace on-line platform, především pak sociální sítě Facebook, které mají díky použití algoritmů potenciál zveličovat dezinformace a značnou měrou přispět k jejich šíření mezi široké vrstvy populace. Problémem je, že tato regulace nemůže být pouze na úrovni České republiky, ale na úrovni EU a jedná se tak o politickou otázku.

Další možností by byla opatření, která by vedla soukromé subjekty, firmy k zodpovědnému chování a bránila jejich inzerování na dezinformačních webech, které jsou na příjmech z placené inzerce často existenčně závislé. V této oblasti působí osvětu např. občanské hnutí Nelež, jehož cílem je zamezit financování dezinformačních webů prostřednictvím inzerce.

Dalším nástrojem, který hraje důležitou roli v boji proti šíření dezinformací, je zabývat se v rámci strategické komunikace vůči veřejnosti vyvracením

dezinformací. Tento nástroj spadá zejména do působnosti institucí státní správy. Z dlouhodobého hlediska se doporučuje věnovat se aktivní komunikaci ve vztahu k nejrozšířenějším a společensky nejškodlivějším dezinformačním narativům, ačkoliv se může jednat o velmi problematický a pracný postup.

Výše uvedené nástroje sice mají jistou schopnost bránit šíření dezinformací, nicméně jen do té míry, dokud bude na druhé straně řetězce jedinec, který má vůli a kapacitu tato opatření přijmout. Základem veškerého boje proti šíření dezinformací by proto mělo začít u společnosti samotné. Informovaná a vzdělaná společnost je méně zranitelná z pohledu škodlivého působení dezinformací. Ideální situací je proto občan, který je schopen sám rozpoznat co dezinformace je a co není. To je v tuto chvíli velmi obtížné a v tomto směru může přispět jen zvyšování odolnosti společnosti cestou vyvažování veřejného informačního prostoru relevantními a objektivními informacemi. V tomto směru hrají zcela nezastupitelnou roli státní orgány, odborné, vědecké a vzdělávací instituce, ale i novinářská komunita a neziskový sektor.

Aktuálním trendem v boji proti šíření dezinformací je hledání právních nástrojů na úrovni státu. V tomto kontextu je nutný globální přístup k řešení celého problému vzhledem k tomu, že k šíření dezinformací dochází v první řadě v prostředí internetu. Některé evropské země již přijali legislativu, která postihuje šíření dezinformací v trestněprávní rovině. Co se týče aktuální situace v České republice, česká legislativa pojem „dezinformace“ nezná. Skutková podstata trestného činu šíření dezinformací není dosud v českém trestním právu nijak definovaná. Tento stav legislativní mezery do jisté míry kompenzuje možnost postihovat některé aspekty šíření dezinformací prostřednictvím jiných skutkových podstat obsažených v českém trestním právu. Jedná se např. o trestné činy šíření poplašné zprávy, pomluva, křivé obvinění a případně další,

pokud jednání naplňuje jejich skutkové podstaty. Příkladem toho je případ Jany Peterkové, která byla v lednu 2022 jako první osoba v České republice odsouzena za šíření dezinformací. Její jednání, kdy šířila dezinformace o tom, že několik seniorů v pečovatelském domě v Měšicích zemřelo po podání očkovací vakcíny, naplňovalo skutkovou podstatu trestného činu šíření poplašné zprávy.

6.2. Inicativy proti šíření dezinformací v ČR

Vzhledem k tomu, že dezinformace mohou v extrémním důsledku představovat potenciální ohrožení bezpečnosti a veřejného pořádku, spadá boj proti jejich masivnímu šíření především do kompetence orgánů státní správy. Na vyvracení dezinformací se podílí četné státní orgány, které se zapojují do vyvracení dezinformací spadající do jejich příslušných působností. Během pandemie covid-19 tak např. ministerstvo zdravotnictví na svých oficiálních webových stránkách vyvracelo nejčastější dezinformační narativy spojené s covid-19.

Zastřešující úlohu nad problematikou dezinformací má však v ČR ministerstvo vnitra a zejména pak jeho specializované pracoviště Centrum proti hybridním hrozbám (dále jen CHH). CHH působí v gesci MV od 1. ledna 2017 v souladu s doporučením Auditů národní bezpečnosti z roku 2016, který označil dezinformační kampaně (primárně vedené ze zahraničí) za součást hybridních hrozeb. CHH představuje odborné analytické a komunikační pracoviště pracující primárně s otevřenými zdroji, které monitoruje hrozby přímo spojené s vnitřní bezpečností státu, mezi nimi i dezinformační kampaně. Posláním CHH, jako samo deklaruje, není provádění cenzury internetu, vnucování pravdy lidem či odstraňování určitého obsahu z médií. V rámci boje proti šíření dezinformací upozorňuje na svém profilu na Twitteru na závažné dezinformace a směrem

k veřejnosti stejně tak jako směrem ke státním institucím poskytuje odborná stanoviska.[31]

Mezi hlavní subjekty, které se v ČR podílí na boji proti šíření dezinformací, patří jak zástupci veřejného sektoru, tak soukromé společnosti. Nejvýrazněji v této oblasti vystupuje česká společnost Semantic Visions, která od roku 2011 poskytuje svým klientům z řad veřejných institucí i neziskových organizací služby v oblasti detekce rizik. Pomocí sémantické analýzy dlouhodobě analyzuje nový obsah několika tisíc webů světového internetu ve 12 světových jazycích a podle vlastních slov je schopna v reálném čase pokrýt 90% globálního internetového zpravodajského obsahu. Zakladatelem společnosti Semantic Visions je datový analytik František Vrabel, který rovněž působí jako konzultant pro bezpečnostní otázky při EU a NATO v oblasti propagandy a dezinformací.[32]

Významnou roli v potírání dezinformací sehrává rovněž neziskový sektor a nejrůznější občanské iniciativy. Nejznámější z nich jsou např. Čeští elfové. Jedná se o občanské hnutí, které mapuje, analyzuje a aktivně bojuje proti dezinformačním kampaním (zejm. cizím) na českém internetu. Na nejvýznamnější dezinformace upozorňují vlastními texty, kterými lži vyvrací. Tyto texty publikují na svém webu sami nebo je publikují jiná média.
[33]

6.3. Problematika blokování dezinformačních webů

Dezinformace v současné době představují jak společenskou tak i bezpečnostní výzvu. Jedním z nejvýznamnějších nástrojů k šíření dezinformací jsou bezpochyby dezinformační weby. Pro odbornou i laickou veřejnost se dezinformace a dezinformační weby dostali do popředí v souvislosti se dvěma výraznými společenskými výzvami nedávné doby:

Pandemií covid-19 a rusko-ukrajinskou válkou

Zatímco v souvislosti s pandemií covid-19 k blokování dezinformačních webů nedošlo, v případě druhé jmenované události k blokování dezinformačních webů bylo přikročeno. 25. února 2022 na pokyn vlády a vojenského zpravodajství provozovatelé internetové infrastruktury dočasně zablokovali více než dvě desítky dezinformačních serverů. Tento krok rozpoutal debatu o svobodě slova, cenzuře a boji proti dezinformacím. Z jakých důvodů došlo k blokování dezinformačních webů po ruské invazi na Ukrajinu nikoliv během pandemie covid-19? Srovnání těchto situací se nepochybně nabízí, neboť v obou případech šlo o bezprecedentní společenskou krizi, jež měla přímý dopad na schopnost státu plnit své funkce.

Primární otázkou je, zda blokování dezinformačních webů představuje legitimní nástroj v boji proti šíření dezinformací a za jakých podmínek je jeho vyžití proporcionální. Není pochyb, že blokování dezinformačních webů představuje určitý zásah do práv garantovaných Listinou základních práv a svobod. A protože Česká republika nemá právní oporu k takovému omezení, to potvrzuje i rozsudek soudu z března 2024, který rozhodl, že zablokování dezinformačních webů krátce po invazi bylo protizákonné. Zásadnější byla ovšem reakce

blokových dezinformačních webů. Ta způsobila to, že provozovatel dezinformačního webu si vytvořil nový web pod jiným názvem nebo svou aktivitu rozměnil do několika regionálních webů.

Slovensko bylo ve stejné situaci, ale na rozdíl od České republiky zvolilo jinou cestu k blokování dezinformačních webů. Po invazi přijala slovenská vláda zákon, který umožnil dočasný zákaz dezinformačních webů. Slovenský Národní bezpečnostní úřad během několika dní po invazi zablokoval například stránky Hlavné správy, Armádnýmagazín nebo InfoVojna.

Blokování webů představuje nestandardní krok reagující na nestandardní situaci. Otázkou je zda tento nástroj vede k předpokládanému cíli.

Odpověď na první výzkumnou otázku. Jaké jsou možnosti prevence dezinformací?

Možnosti prevence dezinformací jsou regulace sociálních sítí na minimálně Evropské úrovni, odborné informovanost občanů prostřednictvím veřejných a soukromých institucí. Dále šíření seriózních informací ve veřejnoprávních médiích a v neposlední řadě informovanost občanů od odborníků v případě covid-19 jimi měli být praktičtí lékaři.

Odpověď na druhou výzkumnou otázku. Je blokování dezinformačních webů vhodný nástroj k prevenci šíření dezinformací?

Ne, není, protože dezinformační weby jak se ukázalo, mohou toto omezení obrátit ve svůj prospěch tvrzením o cenzuře, útisku ze strany státu a šikaně.

Udělalji ze sebe mediální mučedníky. Dále svou aktivitu přemístí na jiný web a rozvinou se například místo centrálního webu na weby regionální a jejich kontrola bude mnohonásobně složitější.

7. Závěr

Celosvětová pandemie viru Sars-Cov-2 a onemocnění covid-19 představovalo globální katastrofu. Byla to ukázka toho, že i takto rozvinutou civilizaci s jejím vědeckým a výzkumným potenciálem, dovede překvapit forma viru, který se začne nekontrolovatelně šířit. Během pandemie přišla také zkouška pro jednotlivé vládnoucí struktury různých států a národů. Tato zkouška se jmenovala dezinformace. Dezinformace se díky moderní době šířili místy rychleji než samotný virus.

Díky nekontrolovanému internetovému prostředí a provázanosti sociálních sítí se různé dezinformace šířily a vyvíjely v závislosti na daném prostředí. Všechny ovšem měly společné cíle v první řadě erozivně narušovat základy liberální demokracie a její základní hodnoty. Sekundární cíle dezinformačních kampaní po celém světě byly šíření strachu, snaha šokovat veřejnost a v neposlední řadě finanční zisk.

Odhalování dezinformací bylo závislé zejména na identifikaci zdroje a použitých nástrojů k šíření dezinformace. V době pandemie to bylo ještě o to horší, protože šíření dezinformací podléhala širší část populace. A tím bylo složité zachytit šíření v pravý čas. Mezi standartní dezinformační kanály jako jsou známé dezinformační weby, sociální sítě, známé tváře dezinformační scény a nově vznikající občanské iniciativy a hnutí, které se schovávaly za ušlechtilé názory.

V té době se do šíření a produkování dezinformací zapojili některé známé tváře, ať už ze světa vědeckého, kulturního či politického. Zdálo se, že každý chce být chvilku na výsluní mediálního světa a být alespoň pár dnů středem pozornosti. Tento trend se nicméně nevyhnul ani mediálnímu prostředí. Renomovaná média,

věrohodné instituce se tak staly buďto samy producenty nebo šířiteli dezinformací.

Jako jedno z nejrizikovějších a nejvážnějších prostředí k šíření a vzniku dezinformací se stal internetový prostor. Svět, který neměl zábrany ani kontrolní systémy věrohodnosti uveřejněných informací.

Z internetového prostředí se ukázaly ideální na šíření dezinformací sociální sítě.

Díky své anonymitě a slabým systémům kontroly se sociální sítě velmi rychle staly oblíbeným nástrojem jak k produkci tak i šíření dezinformačních zpráv. Lidé jako Jana Peterková, Pavel Zítka či různá hnutí jako Chcipl pes či iniciativy jako HON, zde našli dostatečné zázemí a svobodu ke svým dezinformačním kampaním.

Těchto nástrojů využívaly také společensky exponované osobnosti, které zde měly dostatek prostoru k šíření a produkci dezinformací. Mezi takové osobnosti jsme mohli zařadit Janu Zwyrtkovou, Václava Klause staršího, ale také Andreje Babiše, který v té době zastával pozici premiéra České republiky. Těžko se nacházely funkční mechanismy, které mohly předejít či zastavit šíření veřejné paniky.

Stejně tak řetězové e-maily se staly velmi využívaným nástrojem dezinformační scény České republiky. Ve chvíli, kdy se vypustily do prostoru, již málokdy se jim dalo zabránit v šíření.

V dané době bylo složité hodnotit správnost nebo dostatečnost vládních rozhodnutí a nařízení. Od začátku pandemie se vyskytovaly ať už více či méně závažné problémy v každém státě a nejenom v České republice. A to

od nedostatku ochranných prostředků přes přetíženost nemocničních kapacit až po nedostatek očkovacích látek. V takovémto prostředí snadno vznikala kritika postupu vlády a zpochybňování jednotlivých postupů či rozhodnutí.

Po pandemii s odstupem již několika let je jednodušší rozhodnout, zda dané opatření bylo či nebylo správné. S určitostí můžeme říct, že některé komunikační kroky vlády v době nouzového stavu nebyly zrovna šťastné. Určitě lepší a srozumitelnější komunikace směrem k veřejnosti by byla vhodnější.

Také postup některých medií a to jak tradičních tak i alternativních či sociálních sítí mohl být opatrnější. Je potřeba, aby si tradiční media uvědomovala, jak silný dopad může mít jakákoliv, byť zdánlivě banální zpráva, kterou vypustí do veřejného prostoru. Protože je nutné, aby si média uvědomovala, že pro poměrně značnou část sledujících jsou určitou zárukou věrohodnosti.

Z pozice vlády určitě měla probíhat větší kontrola a přísnější postih za šíření poplašné zprávy hned od počátku pandemie covid-19. Měly být častěji uplatňovány postupy jako zablokování některých webů, žaloba dezinformátorů za šíření poplašné zprávy a doporučení sociálním mediím na zrušení účtů v případě vědomém šíření dezinformací.

Pandemie covid-19 mimo jiné ukázala na absenci legislativy, která upravuje dezinformace (dezinformační zákon).

To, jak se minulá, současná a budoucí vláda poučila a zda vůbec se poučila z dopadů celosvětové pandemie covid-19, co se týče dezinformačního rizika, se nám může ukázat v příštích letech. A to díky tomu, že se dezinformační scéna postupně přesunula od problematiky související s pandemií covid-19 na téma

válečného konfliktu na Ukrajině. A protože většina dezinformačních aktivit směřuje k proruskému smýšlení, skrývá se v nich mnohem větší nebezpečí, protože Ruská federace právě hybridních hrozeb využívá k destabilizaci demokracie v Evropské unii.

8. Seznam použité literatury a zdrojů

1. *www.mvcr.cz* [online]. Praha: MVČR, 2023 [cit. 2023-07-14]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/definice-dezinformaci-a-propagandy.aspx> [cit. 19.4.2022]
2. *Akční plán proti dezinformacím*. Online. 2018. Dostupné z: https://www.eeas.europa.eu/node/54831_et?page_lang=cs. [cit. 2024-04-20].
3. V nouzi zadej PIN opačně – dostupné na www.hoax.cz [online]. [cit. 2024-04-20].
4. *Respekt speciál: DEZINFORMACE*. 3. Praha: Economia, 2017. ISSN 2336-6001.
5. Táborský, Jiří. *V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům*. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN ISBN,978-80-271-2014-7
6. Akce proti Zemanovi řídily USA." Ruská propaganda jede, uvěřil i Huml - www.echo24.cz [online]. 2014-11-19 [cit. 2024-04-20]
7. Řetězové e-maily – Čeští elfové [online]. [cit. 2024-04-20].
8. E-mailové spamy nejvíce šíří senioři. Blog Seznam.cz [online]. 2018-02-14 [cit. 2024-04-20]
9. Dnešní název je Centrum proti hybridním hrozbám (CHH).[cit. 2024-04-20]
10. Rosling, Hans, Ola Rosling a Anna Rosling Rönnlund. *Faktomluva: deset důvodů, proč se mýlíme v pohledu na svět-a proč jsou věci lepší, než vypadají*. V Brně: Jan Melvil Publishing, 2018. Pod povrchem. ISBN ISBN:978-80-7555-056-9
11. <https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/vyzkum-verejneho-mineni-k-problematice-dezinformaci.aspx> [cit. 2024-04-20]

12. Brazílie odhalila podvod s covidem: Prázdná nemocnice, prázdné rakve – dostupné na <https://ceske-zpravy.eu> [online]. [cit. 2024-04-20]
13. Koronavirus - Spiknutí proti lidstvu - INFO!!! - Dostupné z <https://cz24.news> [online]. [cit. 2024-04-20]
14. Jak vyrobít globálního pacienta, autor: MUDr. Jan Hnízdil - Dostupné z <https://zpravy.kurzy.cz> [online]. [cit. 2024-04-20]
15. Cassam, Quassim. *Konspirační teorie*. Praha: Filosofia, 2020. Dnešní svět. ISBN ISBN978-80-7007-653-8
16. Kabrhelová, Lenka. Lenka Kabrhelová mluví s reportérkou radiožurnálu Janou Magsoňlovou. Online. 2022. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/podcast-vinohradska-12-koronavirus-dezinformace-soud-trest-jana-peterkova_2201180600_miz. [cit. 2024-04-25].
17. *Vyjádření obce Měšice*. Online. 2021. Dostupné z: Facebook obce Měšice, <https://www.facebook.com/mesice25064/photos/a.175551869155309/3844815492228910>. [cit. 2024-04-20].
18. V síti protirouškových aktivistů: prostoduchost Peterkové se mění v šíření nebezpečných lží. Online. 2021, 1.3.2021. Dostupné z: <https://www.forum24.cz/v-siti-protirouskovych-aktivistu-prostoduchost-peterkove-se-meni-v-sireni-nebezpecnych-lzi>. [cit. 2024-04-20]
19. Kandidatura na prezidenta. Online. 2022. Dostupné z: <https://www.facebook.com/janapeterkovaofficial/photos/a.117252063490920/461813859034737/?type=3>. [cit. 2024-04-25].
20. Iniciativa za zachování provozu restaurací Chcípl PES ve čtvrtek vyzvala vládu. Online. 2020. Dostupné z: [:https://www.lidovky.cz/domov/iniciativa-chcipl-pes-vyzvala-vladu-aby-](https://www.lidovky.cz/domov/iniciativa-chcipl-pes-vyzvala-vladu-aby-)

- zrusila-opatreni-podle-ni-nezvladla-situaci-a-prohloubila-
ch.A201231_164823_ln_domov_liev/foto. [cit. 2024-04-25].
21. Jakub Olbert. Online. 2022, 2024. Dostupné z:
https://cs.wikipedia.org/wiki/Jakub_Olbert. [cit. 2024-04-25].
22. Jiří Janeček. Online. 2010, 2024. Dostupné z:
[https://cs.wikipedia.org/wiki/Ji%C5%99%C3%AD_Jane%C4%8Dek_\(politik\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Ji%C5%99%C3%AD_Jane%C4%8Dek_(politik)). [cit. 2024-04-25].
23. Protest se změnil v bitku se zraněnými, policie nasadila vodní děla a
slzný plyn Zdroj: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/protesty-demonstrace-fotbal-hokej-praha-staromestske-namesti.A201018_095552_domaci_brzy. Online. 2020. Dostupné z:
https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/protesty-demonstrace-fotbal-hokej-praha-staromestske-namesti.A201018_095552_domaci_brzy. [cit. 2024-04-25].
24. Staroměstské náměstí se po demonstraci změnilo v bojiště. Policie
nasadila vodní dělo. Online. 2020. Dostupné z:
<https://www.novinky.cz/clanek/krimi-gibs-rijnovy-zasah-na-protirouskove-demonstraci-v-praze-byl-v-poradku-40348099>. [cit. 2024-04-25].
25. Hnutí občanské nespokojenosti je pouze slepencem dezinformátorů, kde
u mikráku promlouvají také lidé z extrémistické scény. Online. 2020.
Dostupné z: <https://hrebenar.blog.respekt.cz/hnuti-obcanske-nespokojenosti-je-pouze-slepencem-dezinformatoru-kde-u-mikraku-promlouvaji-take-lide-z-extremisticke-sceny/>. [cit. 2024-04-25].
26. Nejotravnější vlastenec Zítko: Šéf hnutí Srdcem pro vlast objíždí centra,
děsí lidi a žebra o peníze. Online. 2021. Dostupné z:
<https://www.expres.cz/zpravy/srdcem-pro-vlast-pavel-zitko-covid-19->

- kritika-ockovani-chodov-hlavni-nadrazi.A210719_125805_dx-zpravy_vlt.
[cit. 2024-04-25].
27. iRozhlas.cz. Kdo je tady doma. Online. 2023. Dostupné z:
https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/patrik-tusl-tomas-cermak-nenavistne-vyroky-ukrajina-ustavni-stiznost_2310231245_ava. [cit. 2024-04-25].
28. Vyzýval k vypálení senátu a utekl do Polska. Online. 2024. Dostupné z:
https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/tomas-cermak-ustavni-stiznost-verdikt.A240322_092826_domaci_bors. [cit. 2024-04-25].
29. Česká dezinformační scéna. Online. 2023. Dostupné z:
<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/ceska-dezinformacni-scena/r~bbccc184eb5111edbf50cc47ab5f122/>. [cit. 2024-04-25].
30. Deník.cz. https://www.denik.cz/z_domova/covid-dezinformace-jana-hamplova-vladimir-cizek-socialni-site.html. Online. 2023. Dostupné z:
https://www.denik.cz/z_domova/covid-dezinformace-jana-hamplova-vladimir-cizek-socialni-site.html. [cit. 2024-04-25].
31. Zdravé Fórum. Online. 2021. Dostupné z: <https://www.zdraveforum.cz/>.
[cit. 2024-04-29].
32. JUDr. Tomáš Nielsen. Online. In: Wikipedia: the free encyclopedia. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- 2024. Dostupné z:
https://cs.wikipedia.org/wiki/Tom%C3%A1%C5%A1_Nielsen#. [cit. 2024-04-29].
33. Jan Tománek. Online. 2023. Dostupné z: <https://blog.tomanek.com/autor/>.
[cit. 2024-04-29].
34. Další ohrožující dezinformace: pro děti prý covid-19 není nebezpečný. Je!. Online. 2021. Dostupné z: <https://www.forum24.cz/dalsi-nebezpecna-dezinformace-pro-deti-pry-neni-covid-19-nebezpecny-je>. [cit. 2024-04-29]

35. Bojovníci proti covidovým opatřením si vyplácejí statisíce. Online. 2022. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-bojovnici-proti-covidovym-opatrenim-si-vyplaceji-statisice-188095>. [cit. 2024-04-29].
36. Ministerstvo vnitra České republiky. Centrum proti hybridním hrozbám. Online. 2022, 2024. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/>. [cit. 2024-04-27].
37. About us. Semantic Visions. Dostupné z www.semantic-visions.com [online]. [cit. 2024-04-20]
38. www.cesti-elfove.cz [online]. [cit. 2024-04-20].
39. Krátká Špalková Veronika. *Výroční zpráva o stavu české dezinformační scény pro rok 2022* [online]. Praha: Evropské hodnoty, 2023, 2023 [cit. 2023-07-26]. Dostupné z: https://europeanvalues.cz/wp-content/uploads/2023/04/CS_Vyrocní_zpráva_o_stavu_česke_dezinformační_scény_pro_rok_2022.pdf
40. Občanský spolek HON. Online. 2024. Dostupné z: https://www.facebook.com/spolekhon/about_details. [cit. 2024-04-25].
41. Zpráva o extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2022. Ministerstvo vnitra, Odbor bezpečnostní politiky, Praha 2023. Dostupné na www.mvcr.cz.
42. CIA. The intelligence cycle. Online. 2024, 2024. Dostupné z: <https://www.cia.gov/spykids/static/59d238b4b5f69e0497325e49f0769acf/Briefing-intelligence-cycle.pdf>. [cit. 2024-08-01].
43. UZSI. Otevřené zdroje. Online. 2007, 24.10.2007. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20100301170107/http://www.uzsi.cz/cz/otevrene-zdroje-open-source-intelligence-osint.html>. [cit. 2024-08-14].

9. Seznam příloh

Příloha č. 1 - Přehled návštěvnosti hlavních dezinformačních webů v ČR

Název webu	Průměrná měsíční návštěvnost			
	2019	2020	2021	2022
AC24	1 040 000	760 450	760 450	417 820
Areonet	1 060 000	1 220 000	1 220 000	539 670
Asociace nezávislých medií	X	10 400	10 400	44 780
CZ24 News	X	1 900 000	5 100 000	1 310 000
CZ 24 Zprávy	13 930	13 930	13 930	13 930
Czech Free Press	121 780	124 860	124 860	68 600
Česká věc	X	431 240	80 750	68 600
České zprávy	X	X	X	81 690
D-fens	X	551 670	551 670	511 019
E-republika	20 400	20 400	20 400	20 400
Inadhled	X	X	66 690	179 840
Infokurýr	47 670	47 670	47 670	26 190
Islamizace	X	X	X	60 160
Koncepce bezpečné společnosti	X	X	X	51 730
Rádio Universum	X	126 580	126 580	386 090
Národní noviny	33 400	33 400	33 400	20 540
Necenzurujeme	7 710	7 710	7 710	15 650
Necenzurovaná pravda	X	X	X	350 340
Nová republika	300 310	307 920	307 920	22 690
Otevři svou mysl	X	909 450	600 370	634 430
Outsider media	40 680	40 680	40 680	22 350
Parlamentní listy	8 070 000	7 710 000	6 300 000	5 750 000
Pokec24	X	397 540	155 920	662 840

Politikařina	X	X	X	19 600
Pravdive.eu	108 330	124 610	124 610	107 300
Pravý prostor	452 340	432 100	432 100	481 590
Protiproud	466 410	543 740	543 740	643 150
První zprávy	391 250	415 610	415 610	228 350
Reformy.cz	X	100 400	100 400	55 170
Regionální novinky	X	9 960	10 030	18 750
Skrytá pravda	132 330	166 980	166 980	91 750
Sputnik	2 150 000	3 050 000	3 050 000	128 300
Svobodný svět	X	X	42 710	23 460
Tadesco	X	X	934 130	504 540
Topcz	X	189 000	379 180	58 200
Týdeník občanské právo	4 130	4 130	4 130	4 130
Věk světla	24 890	24 890	24 890	24 890
VIP noviny	X	64 940	10 480	51 210
Zvědavec	298 830	325 410	325 410	254 830

Zdroj: Krátká Špalková, Veronika. Výroční zpráva o stavu české dezinformační scény pro rok 2022 [online]. Praha: Evropské hodnoty, 2023, 2023 [cit. 2023-07-26]. Dostupné z: https://europeanvalues.cz/wp-content/uploads/2023/04/CS_Vyrocní_zpráva_o_stavu_česke_dezinformacni_sceny_pro_rok_2022.pdf)

Příloha č. 1 – Vyrozumění PČR ve věci podezření z šíření poplašné zprávy

Janou Peterkovou

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY
Krajské ředitelství policie hl. města Prahy
Služba kriminální policie a vyšetřování
Odbor extremismu a terorismu, 2. oddělení
Kongresová 1666/2, 140 00 Praha 4

Č. j. KRPA-18674-2/ČJ-2021-000042

Praha 1. února 2021

Počet stran: 2

Vyrozumění

Kvalifikovaným posouzením obsahu Vašeho podání (§ 59 odst. 1 trestního řádu) ze dne 19.01.2021 označeného jako „ŠMUK ŠÍŘENÍ POPLAŠNÉ ZPRÁVY PRAHA“ a provedeným šetřením dle § 158 odst. 1 trestního řádu a dle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, nebyly zjištěny skutečnosti důvodně nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin a odůvodňující zahájení úkonů trestního řízení podle § 158 odst. 3 trestního řádu.

Ve věci Vašeho trestního oznámení ze dne 10. 11. 2020, které odkazovalo na možné protiprávní jednání ve smyslu Šíření poplašné zprávy dle ust. § 357 tr. zákoníku, Obecného ohrožení dle ust. § 272 tr. zák. a Pomluvy dle ust. § 184 tr. zák. u osob Robert Šmuk, nar. 28.05.1973 a Jana Peterková, nar. 28.02.1976 **bylo rozhodnuto věc rozdělit do dvou samostatných částí a šetření nadále vést pod různými čísly jednacími.**

Ve věci možného protiprávního jednání osoby Jana Peterková ve smyslu Šíření poplašné zprávy dle ust. § 357 tr. zákoníku **shledal policejní orgán Vaše trestní oznámení jako důvodné** s tím, že **ve věci je dáno podezření ze spáchání výše uvedeného trestného činu.** S ohledem na zjištěné skutečnosti byly tedy v této věci zahájeny úkony trestního řízení dle § 158 odst. 3 tr. řádu a její další prověřování je vedeno policejním orgánem zdejší součástí pod č.j.: **KRPA-277117/TC-2020-000042 PETERKOVÁ ŠÍŘENÍ POPLAŠNÉ ZPRÁVY RŮZNÍ OZN.**

V části Vašeho oznámení odkazující na možné protiprávní jednání **ve smyslu Obecného ohrožení** dle ust. § 272 tr. zák. **a Pomluvy** dle ust. § 184 tr. zák. u všech jmenovaných osob a možného protiprávního jednání ve smyslu **Šíření poplašné zprávy** dle ust. § 357 tr. zákoníku **u osoby Robert Šmuk nebyly zjištěny skutečnosti důvodně nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin** a odůvodňující zahájení úkonů trestního řízení podle § 158 odst. 3 trestního řádu.

Zdroj: Online. In: Manipulatori.cz. 2021. Dostupné z: <https://manipulatori.cz/s-janou-peterkovou-byly-zahajeny-ukony-trestniho-rizeni-za-rijnove-video/>. [cit. 2024-04-28].